

BUXORO DAVLAT UNIVERSITETI
AGRONOMIYA VA BIOTEXNOLOGIYA
FAKULTETI
TUPROQSHUNOSLIK KAFEDRASI

2021/22

60811800-Mevachilik va uzumchilik
bakalavriat dasturi uchun
QO'LLANMA

Hurmatli talabalar!

Buxoro davlat universitetining professor-o'qituvchilari va xodimlari 90 yillik tarixga ega ilm maskani talabasi bo'lganingiz bilan tabriklaydi. Sizga taqdim etilayotgan ushbu qo'llanmaning maqsadi siz qabul qilingan bakalavriat(magistratura) dasturining asosiy tafsilotlarini tushuntirishdir. Ushbu qo'llanmadagi ba'zi ma'lumotlar bir qarashda murakkab va qo'rqinchli bo'lib ko'rinishi mumkin, lekin siz Universitet va dastur haqida boshlang'ich bilimlarni egallaganingizdan keyin siz ushbu qo'llanmani juda foydali ekanligini tushunib yetasiz. Ushbu qo'llanma sizga dastur tuzilishi, baholash tartiblari, dasturga mas'ul shaxslar va boshqa muhim jihatlarini

tushunishga yordam beradi deb umid qilamiz. Ushbu qo'llanmaning nusxalarini universitet Axborot resurs markazidan topishingiz mumkin.

Tahsil olish jarayonidagi qiyinchiliklar sizning o'zingizdagi kuchli tomonlaringizni kashf qilish va ulardan foydalanish uchun noyob imkoniyatni taqdim etadi. Bu davr sizning xotirangizda iliq fikrlar bilan qoladi va bu yerda orttirgan ko'plab do'stlaringiz bir umr siz bilan qoladi deb umid qilaman.

Kursdagi tengdoshlaringiz turli xil bilimlarga, qobiliyatlarga, umid va intilishlarga ega ekanligini bilib olasiz. Umid qilamizki, siz dastur davomida kursdoshlaringiz bilan muloqot qilish orqali foydali hayotiy tajriba va bilimlarga ega bo'lasiz.

Ba'zilaringiz universitetni tugatgandan so'ng qiziqarli va yuqori maoshli ishga joylashishni maqsad qilgan bo'lsangiz, boshqalaringiz magistratura yoki tadqiqot darajasida o'qishni davom ettirishni xohlashingiz mumkin. Universitet sizga o'qish va shaxsiy rivojlanishingizda yordam berish uchun ko'plab imkoniyatlarni taqdim etadi, ammo o'qish va o'rganish uchun asosiy mas'uliyat sizning o'zingizda qoladi.

Biz sizni doimiy ravishda sinovdan o'tkazadigan va barcha qobiliyatlaringizni kash qiladigan akademik muhitni yaratishga intilamiz. Ezgu maqsadlaringizga erishishingiz uchun barchamiz - siz, o'qituvchilar va Universitet o'rtasida hamkorlikni yo'lga qo'yish juda muhimdir. Keling, maqsadimizga erishish va tahsil olish davringizni qiziqarli va qimmatli bilim va tajribaga boyitish uchun birgalikda harakat qilaylik.

O. X. Xamidov

Buxoro davlat universiteti rektori

MUNDARIJA

Umumiy ma'lumotlar

Universitet haqida	4
BuxDU dasturlari.....	7

Universitet xizmatlari

Talabalar turar joyi	10
Talabalarga xizmat ko'rsatish markazi	11
Axborot resurs markazi	12
Korrupsiyaga qarshi kurash	12
Yoshlar ittifoqi	12
BuxDU xalqaro markazlari.....	13
Sport	13

O'quv yili jarayoni

Oquv jarayoni tashkiliy tuzilmasi	14
UNIWORK tizimidan ro'yxatdan o'tish tartibi	16
HEMIS tizimidan foydalanish bo'yicha ko'rsatmalar	16

Dastur tafsifi va fan platformalari

Dastur haqida	17
Fan platformalari	18

UNIVERSITET HAQIDA

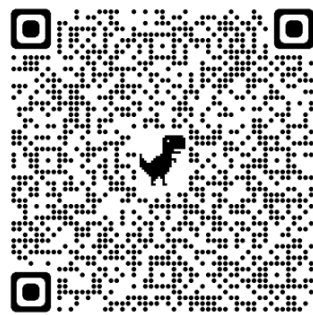
1922-yilda Buxoro Xalq Jumhuriyati qarori bilan Buxoro va Chorjo‘yda xalq maorifi instituti ochildi. Bu – zamonaviy oliy o‘quv yurti tashkil etish yo‘lidagi dastlabki harakat edi. F.Xo‘jayev va A.Fitrat shu institut negizida dorilfunun tashkil etish g‘oyasi bilan chiqdilar, ammo BXJning tugatilishi bilan bu g‘oya amalga oshmay qoldi. 1930-yilga kelib esa Buxoro pedagogika instituti ochildi. Dastlab uning kimyo-biologiya va tarix-ijtimoiyot singari ikki bo‘limida 45 talaba tahsil olgan. Institutning oyoqqa turishida A.Fitrat, Miyonbuzruk Solihov, Muso Saidjonov, B.Cho‘ponzoda, I.Kojin, F.Trudakov, P.Korolenko, N.Merkulovich, V.Abdullayev, G.Yusupov kabi olimlarning xizmatlari katta bo‘ldi. Ikkinchi jahon urushi yillarida bir qator o‘qituvchilar va 47 talaba ko‘ngillilar qatorida urushga ketdi. Bu murakkab davrda talabalarni o‘qishga ko‘proq jalb etish maqsadida Qarshi, G‘ijduvon va Shofirkonda filiallar ochildi. Hozirgi paytda mustaqil O‘zbekistonning yetakchi oliy o‘quv yurtlari darajasiga ko‘tarilgan Xorazm, Qarshi va Termiz davlat universitetlari ilk bor filial sifatida BuxDPI tarkibida ish boshlagan edi.

Institut 1992-yilda universitetga aylantirildi. O‘zbekiston Respublikasi birinchi Prezidenti I.A.Karimovning 1992-yil 28-fevraldagi Farmoniga asosan Buxoro pedagogika institutiga Universitet maqomi berilgach, imkoniyatlar yanada kengaydi.

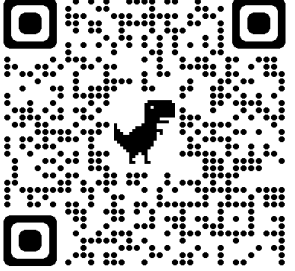

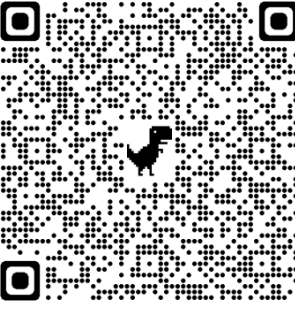
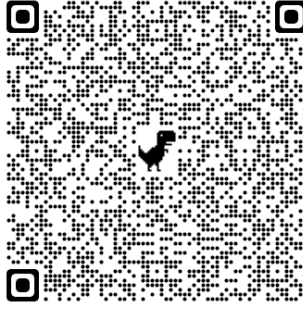
Ayni damda BuxDU respublika OTMlari orasida talabalar soni bo‘yicha 24336 nafar talaba bilan birinchi o‘rini egallab turibdi.

2021-yil 1-yavardan boshlab BuxDUga moliyaviy mustaqillik berildi.

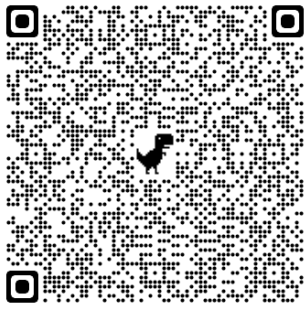
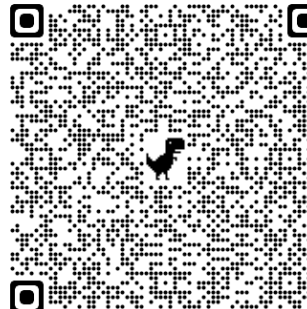
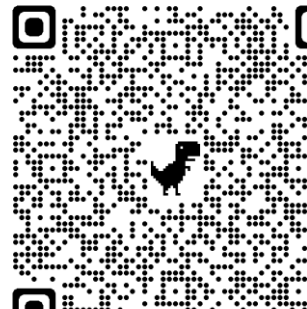

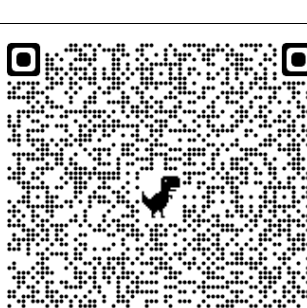
Buxoro davlat universiteti tarkibidagi mavjud fakultetlar va institut joylashuvi:

	Fakultet/ Institut nomi	Joylashgan o‘rni	Xaritada joylashuvi (QR kodni skanerlang)
1	Fizika-matematika fakulteti	Fayzullo Xo‘jayev kampusi Bosh bino (Buxoro, M.Iqbol ko‘chasi 11-uy)	
2	Axborot texnologiyalari fakulteti	Fayzullo Xo‘jayev kampusi Bosh bino (Buxoro, M.Iqbol ko‘chasi 11-uy)	

3	Tabiiy fanlar fakulteti	Fayzullo Xo'jayev kampusi Ikkinchi bino (Buxoro, M.Iqbol ko'chasi 11-uy)	
4	Filologiya fakulteti	Buxoro davlat universitetining Filologiya fakulteti o'quv binosi (200122, Buxoro sh. Alpomish ko'chasi, 1-uy)	
5	Xorijiy tillar fakulteti	Fayzullo Xo'jayev kampusi Uchinchi bino (Buxoro, M.Iqbol ko'chasi 11-uy)	
6	Tarix va madaniy meros fakulteti	Fayzullo Xo'jayev kampusi Uchinchi bino (Buxoro, M.Iqbol ko'chasi 11-uy)	
7	Pedagogika fakulteti	Buxoro davlat universitetining Pedagogika fakulteti binosi	

8	Maktabgacha va boshlang'ich ta'lim fakulteti	Buxoro davlat universitetining Maktabgacha va boshlang'ich ta'lim fakulteti o'quv binosi	
9	Jismoniy madaniyat fakulteti	Buxoro davlat universitetining Jismoniy madaniyat fakulteti o'quv binosi	
10	Iqtisodiyot va turizm fakulteti	Fayzullo Xo'jayev kampusi Ikkinchi bino (Buxoro, M.Iqbol ko'chasi 11-uy)	
11	Chaqiriqqacha harbiy ta'lim fakulteti	Buxoro davlat universitetining Chaqiriqqacha harbiy ta'lim fakulteti o'quv binosi	
12	San'atshunoslik fakulteti	Buxoro davlat universitetining San'atshunoslik fakulteti o'quv binosi	

13	Agronomiya va biotexnologiya fakulteti	Buxoro davlat universitetining Agronomiya va biotexnologiya fakulteti o'quv binosi	
14	Pedagogika instituti	Buxoro davlat universitetining pedagogika instituti binosi	

Universitet kontakt ma'lumotlari

Tel: (+998) 65 221-29-14

Faks: 8(365) 221-27-07

Rasmiy sayt: <https://buxdu.uz>

E-mail: buxdu_rektor@buxdu.uz

Joylashuvi:

200117, Buxoro, M.Iqbol ko'chasi 11-uy

BUXDU TA'LIM DASTURLARI

Ayni paytda universitetda 13 ta fakultet, 38 ta kafedra va maxsus sirtqi bo'limi hamda malaka oshirish markazi faoliyat ko'rsatmoqda. Universitetda 57 ta'lim yo'nalishi bo'yicha kunduzgi bakalavriat, 12 ta'lim yo'nalishi bo'yicha sirtqi bakalavriat, 11 ta'lim yo'nalishi bo'yicha kechki bakalavriat, 28 mutaxassislik bo'yicha magistratura dasturlari mavjud.

Kunduzgi bakalavriat ta'lim yo'nalishlari

60230101 Filologiya va tillarni o'qitish: o'zbek tili

60230102 Filologiya va tillarni o'qitish: rus tili

60230112 Filologiya va tillarni o'qitish: ingliz tili

60230113 Filologiya va tillarni o'qitish: nemis tili

60230114 Filologiya va tillarni o'qitish: fransuz tili

60230201 Tarjima nazariyasi va amaliyoti: ingliz tili

60230202 Tarjima nazariyasi va amaliyoti: nemis tili

60230203 Tarjima nazariyasi va amaliyoti: fransuz tili

60220300 Tarix (mamlakatlar va yo'nalishlar bo'yicha)

60220300 Tarix (islom tarixi va manbashunosligi)

60220400 Arxeologiya

60540100 Matematika

60540200 Amaliy matematika

- 60510100 Biologiya (turlari bo'yicha)
60530900 Fizika
60531000 Mexanika va matematik modellashtirish
60530100 Kimyo (turlari bo'yicha)
60530400 Geografiya
60211400 Vokal san'ati: an'anaviy xonandalik
60211500 Cholg'u ijrochiligi (turlari bo'yicha)
60210500 Rangtasvir: dastgohli
60210800 Amaliy san'at: badiiy kulolchilik
60212000 Madaniyat va san'at muassasalarini tashkil etish hamda boshqarish
60310900 Psixologiya (amaliy psixologiya)
60310900 Psixologiya (sport psixologiyasi)
60310900 Psixologiya (oilalar psixologiyasi)
60320100 Jurnalistika: bosma axborot vositalari jurnalistikasi
60320200 Axborot xizmati va jamoatchilik bilan aloqalar
60310100 Iqtisodiyot (tarmoqlar va sohalar bo'yicha)
60412500 Marketing (tarmoqlar va sohalar bo'yicha)
60411300 Biznesni boshqarish (tarmoqlar bo'yicha)
60410800 Statistika (tarmoqlar va sohalar bo'yicha)
60410100 Buxgalteriya hisobi va audit (tarmoqlar bo'yicha)
60411700 Logistika (agrologistika)
60412400 Agrobiznes va investision faoliyat
60710200 Biotexnologiya (tarmoqlar bo'yicha)
60610100 Komp'yuter ilmlari va dasturlash texnologiyalari (yo'nalishlar bo'yicha)
60610200 Axborot tizimlari va texnologiyalari (tarmoqlar va sohalar bo'yicha)
- 60710400 Ekologiya va atrof-muhit muhofazasi (tarmoqlar va sohalar bo'yicha)
60810700 Agrokimyo va agrotuproqshunoslik
60811000 O'simliklarni himoya qilish (ekin turlari bo'yicha)
60811300 Qishloq xo'jalik mahsulotlarini saqlash va dastlabki ishlash texnologiyasi (mahsulotlar turlari bo'yicha)
60811800 Mevachilik va uzumchilik
60811900 Sabzavotchilik, polizchilik va kartoshkachilik
60812000 Issiqxona xo'jaligini tashkil etish va yuritish
60920100 Ijtimoiy ish (oilalar va bolalar bilan ishlash)
60920100 Ijtimoiy ish (fuqarolarning o'z-o'zini boshqarish organlari)
61010100 Mehmonxona xo'jaligini tashkil etish va boshqarish
61010400 Turizm (faoliyat yo'nalishlari bo'yicha)
61010300 Sport faoliyati: kurash
61010302 Sport faoliyati: boks
61010303 Sport faoliyati: voleybol
61010313 Sport faoliyati: futbol
61010316 Sport faoliyati: erkin kurash
61010501 Gid hamrohligi va tarjimonlik faoliyati: ingliz tili
61010502 Gid hamrohligi va tarjimonlik faoliyati: nemis tili
61010503 Gid hamrohligi va tarjimonlik faoliyati: fransuz tili
60610600 Dasturiy injiniring

Sirtqi bakalavriat ta'lim yo'nalishlari

- 60230101 Filologiya va tillarni o'qitish: o'zbek tili
60540100 Matematika
60510100 Biologiya (turlari bo'yicha)
60530400 Geografiya
60310900 Psixologiya (faoliyat turlari bo'yicha)
60310100 Iqtisodiyot (tarmoqlar va sohalar bo'yicha)
60412500 Marketing (tarmoqlar va sohalar bo'yicha)
- 60410100 Buxgalteriya hisobi va audit (tarmoqlar bo'yicha)
60920100 Ijtimoiy ish (fuqarolarning o'z-o'zini boshqarish organlari)
61010100 Mehmonxona xo'jaligini tashkil etish va boshqarish
61010400 Turizm (faoliyat yo'nalishlari bo'yicha)
61010313 Sport faoliyati: futbol

Kechki bakalavriat ta'lim yo'nalishlari

60230101 Filologiya va tillarni o'qitish: o'zbek tili
60540200 Amaliy matematika
60310100 Iqtisodiyot (tarmoqlar va sohalar bo'yicha)
60411300 Biznesni boshqarish (tarmoqlar bo'yicha)
60412500 Marketing (tarmoqlar va sohalar bo'yicha)

60410100 Buxgalteriya hisobi va audit (tarmoqlar bo'yicha)
60610600 Dasturiy injiniring
61010100 Mehmonxona xo'jaligini tashkil etish va boshqarish
61010400 Turizm (faoliyat yo'nalishlari bo'yicha)
61010316 Sport faoliyati: erkin kurash
61010303 Sport faoliyati: voleybol

Magistratura ta'lim yo'nalishlari

70260502 Adabiyotshunoslik: o'zbek adabiyoti
70260502 Adabiyotshunoslik: ingliz adabiyoti
70230502 Adabiyotshunoslik: rus adabiyoti
70230101 Lingvistika: o'zbek tili
70230101 Lingvistika: ingliz tili
70230101 Lingvistika: fransuz tili
70230101 Lingvistika: rus tili
70230201 Qiyosiy tilshunoslik, lingvistik tarjimashunoslik (ingliz tili)
70220301 Tarix (yo'nalishlar va faoliyat turi bo'yicha)
70220303 Tarixshunoslik, manbashunoslik va tarixiy tadqiqot usullari (mamlakatlar bo'yicha)
70220401 Arxeologiya
70230301 Matnshunoslik va adabiy manbashunoslik (tillar bo'yicha)
70230501 Etnografiya, etnologiya va antropologiya
70540101 Matematika (yo'nalishlar bo'yicha)
70540201 Amaliy matematika (sohalar bo'yicha)

70510101 Biologiya (fan yo'nalishi bo'yicha)
70530901 Fizika (yo'nalishlar bo'yicha)
70530904 Qayta tiklanuvchi energiya manbalari va barqaror atrof-muhit fizikasi
70530905 Yarim o'tkazgichlar fizikasi
70530101 Kimyo (fan yo'nalishi bo'yicha)
70530402 Geografiya (o'rganish ob'ekti bo'yicha)
70530701 Tuproqshunoslik (tadqiqot turi bo'yicha)
70310901 Psixologiya (faoliyat turlari bo'yicha)
70310102 Iqtisodiyot (tarmoqlar va sohalar bo'yicha)
70610101 Komp'yuter ilmlari va dasturlash texnologiyalari (yo'nalishlar bo'yicha)
70610204 Axborot tizimlari (tarmoqlar bo'yicha)
71010401 Turizm (faoliyat turlari bo'yicha)
71010401 Turizm (ziyorat turizmi)

UNIVERSITET XIZMATLARI

Buxoro davlat universitetida talabalar o'zlarini qiynaydigan muammolariga oson yechim topishi, fan yuzasidan berilgan topshiriqlarni chuqur o'zlashtirishi, darsdan tashqari vaqtlarini qiziqarli va samarali tashkil qilishlari, ishtimoiy jihatdan faol bo'lishlari, sog'lom va malakali kadrlar bo'lib yetishishlarini ta'minlash maqsadida bir qator bo'lim va markazlari faoliyati yo'lga qo'yilgan:

- Talabalarga xizmat ko'rsatish markazi;
- Axborot resurs markazi;
- Universitet markazlari;
- Yoshlar ittifoqi;
- Universitet matbuot xizmati;
- Sport inshootlari;
- Korrupsiyaga qarshi kurash.

TALABALAR TURAR JOYI

Buxoro Davlat universitetida 7 ta talabalar turar joyi binolari mavjud bo'lib, ularda jami 2048 ta o'rin talabalar yashashi uchun mo'ljallangan. 1-6- binolar sig'imi 275 o'rindan bo'lib, jami 1650 o'rindan, 7-bino sig'imi 398 o'rindan iborat. Nogiron talabalar uchun alohida har bir binoda 3 o'rinli xona ajratilgan.

TTJ binolarida jami 64 ta oshxonada mavjud bo'lib, 128 dona elektr plita va har bir oshxonada 1 donadan jami 64 dona muzlatgich o'rnatilgan. 8 ta kir yuvish xonasida 13 dona zamonaviy kir yuvish mashinalari o'rnatilgan. 12 ta dazmollash xonasida 72 dona dazmol mavjud. Binolarning har bir qavatida hojatxona va yuvinish xonasi (dush) tashkil etilgan va faoliyat olib bormoqda.

Talabalar turar joyi foyesida 10 ta zamonaviy kompyuter qo'yilgan va internet tarmog'iga ulangan. Binolarning har bir qavatida bittadan hamda fayelarda jami 30 ta televizor qo'yilgan. TTJ binolarining har bir qavatida ma'naviyat xonalari tashkil etilgan.

Qulayliklar:

- Kompyuter xonalari;
- Dars xonalari;
- Internet;
- Umumiy oshxonada;
- Umumiy yuvinish xonasi;
- Umumiy hojatxona;
- Dam olish xonasi.

Talabalar turar joyiga onlayn ariza berish:

<http://uniwork.buxdu.uz/yotoqxona.asp>

Joylashuvi: Bosh bino 1-qavat 124 xona

Ish vaqti: 8:30 dan 16:30 gacha

Ish kunlari: Dushanbadan shanbagacha

Ko'rsatiladigan asosiy xizmatlar:

- O'qish to'g'risida ma'lumotnoma olish;
- Diplom (duplikat) olish;
- To'lov shartnomasini olish;
- Harbiy bo'limdan ma'lumotnoma olish;
- Transkript olish;
- O'qishni ko'chirish haqida ma'lumotnoma olish;
- Akademik ta'til haqida ma'lumot olish;
- Talabalar safidan chetlashtirish ma'lumot olish;
- O'qishni tiklash haqida ma'lumot olish;
- Shaxsiy ma'lumotlarni o'zgartirish haqida so'rov jo'natish;
- Karyera markazi haqida ma'lumot olish;
- Ichki tartib qoidalar haqida ma'lumot olish;
- Universitetdagi mavjud kurs va markazlar haqida ma'lumot olish;
- Talabalar turar joyi haqida ma'lumot olish;
- UNIWORK platformasidan ro'yxatdan o'tish bo'yicha ma'lumot olish;
- Shikoyat va takliflar jo'natish;
- Fakultetlar haqida ma'lumot olish;
- Ta'lim yo'nalishlari haqida ma'lumot olish;
- Guruhdan guruhga o'tish bo'yicha ma'lumot olish;
- Talabalar almashinuvi haqida ma'lumot olish;
- O'quv shartnomasi (learning agreement) olish;
- "Credit recognition" olish;
- Fanlarga registratsiya qilish;
- Imtihonlarga appelyatsiya berish;
- Imtihonlarga sababli kirmaganlik to'g'risida ma'lumot jo'natish;
- Talabalaik guvohnomalarini olish;
- Yillik akademik calendar haqida ma'lumot olish;
- Darslar jadvali haqida ma'lumot olish;
- Yakuniy imtihonlar jadvali haqida ma'lumotlar olish;
- Baholash natijalari haqida ma'lumot olish (imtihon, kursishi natijalari va jarayonlari haqida);
- Stipendiyalar haqida ma'lumot olish;
- Ilmiy konferensiyalar haqida ma'lumot olish;
- Sertifikatlar olish;
- Akademik grantlar haqida ma'lumot olish;

Telefon: +99865-221-26-37

E-mail: buxduregister@buxdu.uz

buxduregister@gmail.com

AXBOROT RESURS MARKAZI

Joylashuvi: BuxDU asosiy kampus,

Ish vaqti: 8:30 dan 16:30 gacha

Ish kunlari: Dushanbadan shanbagacha

Ko'rsatiladigan asosiy xizmatlar:

- Kutubxona fondidagi kitoblarni talabalarga va o'qituvchilarga mutola qilsih uchun berish;
- Elektron kutubxona fondni yangilab borish;
- Talabalarga ta'limga tegishli kompyuter va internet xizmatlaridan foydalanishiga imkoniyat yaratib berish;
- Badiiy kechalar tashkil etish.

Buxoro davlat universitetining elektron kutubxonasi: <http://elib.buxdu.uz>

Telefon: +99865-221-29-14

E-mail: h.l.salixova@buxdu.uz

KORRUPSIYAGA QARSHI KURASHISH "KOMPLAENS-NAZORAT" TIZIMINI BOSHQARISH BO'LIMI

Buxoro davlat universitetining Korruptsiyaga qarshi kurashish "komplaens-nazorat" tizimini boshqarish bo'limi o'quv yili mobaynida, dars jarayonlarida, nazorat imtihonlarida yoki bitiruv malakaviy ishlarida pedagog-xodimlar va talabalar orasida ta'magirlik, poraxo'rlik va moddiy manfaatdorlik kabi holatlarning yuz berishini oldini olish asosiy vazifasi hisoblanadi. Yuqoridagiholatlarning birortasiga duch kelsangiz bo'limga murojaat qiling!

Telefon: +998883060666

E-mail: buxdu_korrupsiyagaqarshikurash@mail.ru

Telegram: @anti_corbot

t.me/BuxDu_KorrupsiyagaQarshiKurash

BUXDU YOSHLAR ITTIFOQI

Buxoro davlat universiteti Yoshlar ittifoqi quyidagi vazifalarni bajaradi:

Iqtidorli, faol, intiluvchan talabalarni har taraflama qo'llab-quvvatlash va ularning istedodlarini ro'yobga chiqarish

Talabalarining darsdan bo'sh vaqtlarini samarali tashkil etishda ko'maklashish, to'garaklar tashkil etish.

BUXDU XALQARO MARKAZLARI

JICA markazi: Yaponiyaning JICA xalqaro markazi bilan hamkorlikdagi yapon tili va madaniyatini o'rgatuvchi markaz.

Joylashgan o'rni: Buxoro davlat universiteti, Bosh bino 3-qavat

KOICA markazi: Koreyaning KOICA xalqaro markazi bilan hamkorlikdagi koreys tili va madaniyatini o'rgatuvchi markaz.

Joylashgan o'rni: Buxoro davlat universiteti, Bosh bino 3-qavat 323-xona

SPORT

Universitet talabalarining sport bilan shug'ullanib jismonan sog'lom bo'lishi uchun universitet hududida bir qator qulayliklar yaratilgan. Gimnastika va badiiy gimnastikaga ixtisoslashtirilgan 24x12 metrli, sport o'yinlari (mini futbol, voleybol, qo'l to'pi, basketbol) sport turlariga ixtisoslashtirilgan 36x18 metrli, yakkakurash turlariga ixtisoslashgan 45x25 metrli kurash zali, 24x12 metrli boks sport zallari mavjud. Talabalar ta'lim olishida usti yopiq sport inshootlaridan tashqari 2 ta 40x20 metrli kichik, 1 ta 110x90 metrli katta futbol maydoni, 400 metrli yangi atletika yo'lasi, uzunlikka sakrash, yado, granata uloqtirish sektorlari, 1 ta voleybol, 2 ta basketbol va katta tennis maydonlari talabalarimizga ta'lim yo'nalishi bo'yicha bilimlarini boyitishga xizmat qilmoqda.

O'QUV JARAYONINING TASHKILY TUZILMASI

Buxoro davlat universitetida bakalavr ta'lim dasturlari 3 yil yoki 4 yil, magistratura dasturlari 2 yilni tashkil etadi. Buxoro davlat universiteti 2019/2020 o'quv yilidan boshlab kredit-modul tizimida o'qishni tashkil qilib kelmoqda. O'quv jarayonida turli xil xato va kamchiliklarni oldini olish maqsadida talabalardan kredit-modul tizimi to'g'risida bir qator ma'lumotlar bilan tanishib chiqishlari shart.

Kredit-modul tizimida 1 kredit o'rtacha 25 — 30 akademik soatlik o'quv yuklamasiga teng. Ya'ni talaba muayyan fandan tegishli kreditlarni to'plashi uchun ma'lum miqdordagi o'quv yuklamasini o'zlashtirishi zarur. O'quv yuklamasi bakalavriatda — 40 — 50% auditoriya soati, 50 — 60% mustaqil ish soatiga, magistraturada — 30% — 40% auditoriya soati, 60-70% mustaqil ish soatiga (malakaviy amaliyot va bitiruv malakaviy ishlari bundan mustasno) bo'linadi.

Bakalavriat ta'lim yo'nalishlari va magistratura mutaxassisliklarida talaba odatda bir semestrda 30 kredit, bir o'quv yilida 60 kredit to'plashi belgilanadi. Semestr davomida talaba tomonidan o'zlashtirilishi lozim bo'lgan kreditlar hajmi o'quv rejasida ko'rsatilgan majburiy va tanlov fanlarini o'z ichiga oladi. Talaba o'zining shaxsiy ta'lim trayektoriyasini shakllantirishda har bir semestr uchun 30 kredit hajmidagi fanlarni o'zlashtirishni nazarda tutishi, ular tarkibida namunaviy o'quv rejasidagi majburiy fanlar bo'lishi shart.

Bir fanga ajratilgan auditoriya soatining 25 foizini va undan ortiq soatni sababsiz qoldirgan talaba ushbu fandan chetlashtirilib, yakuniy nazoratga kiritilmaydi hamda mazkur fan bo'yicha tegishli kreditlarni o'zlashtirmagan hisoblanadi. Yakuniy nazorat turiga kiritilmagan yoki kirmagan, shuningdek, ushbu nazorat turi bo'yicha qoniqsiz baho olgan talaba akademik qarzdor hisoblanadi.

O'quv yili davomiyligi 36 haftagacha bo'lib, shundan 30 haftasi akademik davrga, 2 haftasi fanlarni tanlash uchun ro'yxatdan o'tishga, 4 haftasi attestatsiyalarga ajratiladi.

Ta'lim oluvchini kursdan kursga o'tkazish uning GPA qiymatini hisobga olgan holda amalga oshiriladi. BuxDUda talabalarni kursdan kursga o'tkazishda GPA ko'rsatkichini 2.8 etib belgilangan. GPA o'tish ballini to'play olmagan talaba qayta o'qish uchun tegishli kursda qoldiriladi. Semestr va o'quv yili yakuni natijalari bo'yicha akademik qarzdorligi bor ta'lim oluvchilar o'qishdan chetlashtirilmaydi. Kursdan kursga qolgan talabalar faqat qarzdor bo'lgan fanlarni o'zlashtirib ularga mos ravishda shartnoma mablag'larini to'laydi. Shartnoma asosida bir kursda qayta o'qish soni chegaralanmaydi. Jami ta'lim olish muddati bakalavriat uchun 1 kursga o'qishga qabul qilinganidan so'ng 8 yilgacha, magistratura uchun 1 kursga o'qishga qabul qilinganidan so'ng 4 yilgacha deb belgilangan.

Asosiy tushunchalar izohi:

GPA (Grade Point Average) — ta'lim oluvchining dastur bo'yicha o'zlashtirgan ballari o'rtacha qiymati.

akademik mobillik — oliy ta'lim muassasasi talabalarining muayyan vaqt mobaynida respublika hududidagi yoki chet eldagi boshqa bir oliy ta'lim muassasasiga o'qish maqsadida borishi;

mobillik dasturi — ikki yoki undan ortiq oliy ta'lim muassasasi o'rtasida o'zaro ta'lim to'g'risidagi kelishuv asosida tashkil etilgan akademik mobillik dasturi;

kredit — ta'lim olish natijalariga ko'ra talaba tomonidan muayyan fan bo'yicha o'zlashtirilgan o'quv yuklamasining o'lchov birligi. Kreditlar qoidaga muvofiq butun, kasr sonlarda ifodalanishi mumkin;

oliy ta'lim muassasasi — belgilangan miqdordagi kreditlarni tan olishni hisobga olgan holda ta'lim va malaka to'g'risidagi hujjat beruvchi muassasa;

kreditlarni berish — malaka yoki uning alohida qismlariga qo'yilgan talablarga muvofiq erishilgan ta'lim olish natijalariga ko'ra talaba yoki boshqa ta'lim oluvchilarga kreditlarni rasmiy taqdim etish jarayoni;

kreditlarni ko‘chirish — talabalarning akademik mobilligini ta‘minlash maqsadida bir oliy ta‘lim muassasasi ta‘lim dasturi bo‘yicha olingan kreditlarni boshqa oliy ta‘lim muassasasiga ko‘chirish va tan olish;

kredit to‘plash — ta‘lim elementlarini o‘zlashtirish va boshqa yutuqlarga erishish natijasida taqdim etiladigan kredit birliklarini to‘plash;

talabaning shaxsiy ta‘lim trayektoriyasi — talaba tomonidan tanlangan hamda unga ketma-ketlikda bilimlar to‘plash va xohlagan kompetensiyalar yig‘indisiga ega bo‘lish imkoniyatini beradigan yo‘nalish (marshrut). Ta‘lim trayektoriyasi institutsional hujjatlar va yo‘riqnomalar yordamida tuzilishi hamda turli ta‘lim trayektoriyalari natijada bir xil malaka olishga olib kelishi mumkin;

ta‘lim dasturi — bakalavriat ta‘lim yo‘nalishi yoki magistratura mutaxassisligi bo‘yicha o‘quv jarayonini amalga oshirishga mo‘ljallangan ta‘limning asosiy xususiyatlari (hajmi, mazmuni, rejalashtirilgan natijalar), tashkiliy-pedagogik shart-sharoitlar, fan dasturlariga quyilgan umumiy talablar, shuningdek, ta‘limni tashkil etish va amalga oshirish uchun zarur bo‘lgan axborot-resurs va o‘quv-metodik ko‘rsatmalar majmui;

ta‘lim natijalari — talaba tomonidan o‘zlashtirilgan va baho bilan tasdiqlangan malaka darajasini aks ettiradigan, ta‘lim jarayonini muvaffaqiyatli tugallagach talaba o‘zlashtirgan ko‘nikmalar va ularni amalda bajarish qobiliyatining tavsifi;

o‘qish yuklamasi — talaba tomonidan o‘quv faoliyatining barcha turlari — ma‘ruza, amaliy mashg‘ulot, seminar, laboratoriya ishi, kurs loyihasi (ishi), amaliyot va mustaqil ishni amalga oshirish asosida kutilgan o‘quv natijalariga erishish uchun zarur bo‘lgan soatlar hajmi;

ro‘yxatga olish xizmati — ta‘lim jarayonini boshqarish axborot tizimlari va dasturiy mahsulotlardan foydalanib professor-o‘qituvchilar, xodimlar va talabalar bo‘yicha ta‘lim jarayoniga oid ma‘lumotlar bazasini shakllantirishni, shuningdek, talabalarning barcha o‘quv natijalarini ro‘yxatga olish, bilimni nazorat qilish hamda ularning akademik reytingini hisoblashning barcha turlarini tashkil etishni nazarda tutuvchi xizmatlar;

ta‘lim elementlari — ta‘lim dasturining bir qismi bo‘lib, ta‘lim olish natijalariga erishish va ta‘lim dasturida ko‘rsatilgan bilimlarni o‘zlashtirishga ko‘maklashuvchi o‘qitish turi;

transkript — ta‘lim olishning tegishli davrida o‘zlashtirilgan kreditlar va baholarning harf va raqamlardagi ifodasi ko‘rsatib o‘tilgan fanlar ro‘yxatini o‘z ichiga olgan belgilangan shakldagi hujjat.

UNIWORK TIZIMI

UNIWORK tizimi Buxoro davlat universiteti xodimlari, talabalari, abituriyentlar va fuqarolarga universitet xizmatlarini onlayn tarzda amalga oshiruvchi platforma bo'lib unda talabalar shaxsiy hujjatlar jildi, talabaning shaxsiy ta'lim trayektoriyasini shakllantirish, to'lov kontraktidan qarzdorlikni aniqlash, dars jadvalini kuzatish, fanlardan test nazoratlarini topshirish va boshqa interaktiv xizmatlarni ko'rsatishga mo'ljallangan platforma hisoblanadi.

Platformaga o'tish linki: <http://uniwork.buxdu.uz/>

UNIWORK tizimidan ro'yxatdan o'tish uchun video qo'llanma:

<https://www.youtube.com/watch?v=WeA-54rPgOM>

HEMIS TIZIMI

HEMIS axborot tizimi oliy ta'lim muassasalarining asosiy faoliyatlarini avtomatlashtirish hisobiga ma'muriy xodimlar, professor-o'qituvchilar va talabalarga elektron ta'lim xizmatlarini taqdim etadi. Axborot tizimi oliy ta'lim muassasalari bilan Oliy va o'rta maxsus ta'lim vazirligi o'rtasida axborot ko'prigi vazifasini o'taydi hamda oliy ta'lim muassasalaridan olinadigan turli xil ma'lumotlar sonini keskin kamaytirish, ularning qog'oz shaklidan voz kechish va boshqaruv tizimini raqamlashtirishga xizmat qiladi.

Platformaga o'tish linki: <https://student.buxdu.uz/tg/dashboard/login>

HEMIS tizimidan foydalanish haqida video qo'llanma:

<https://www.youtube.com/watch?v=2CWjW9mWGUc>

**60811800-MEVACHILIK VA UZUMCHILIK BAKALAVRIAT TA'LIM
YO'NALISHINING UMUMIY TASNIFI**

Ta'lim shakllari: kundizgi

Ta'lim tillari: o'zbek

Dastur davomiyligi: 4 yil

Beriladigan daraja: bakalavr

Dastur nomi

Dastur Kod

Mevachilik va uzumchilik

60811800

60811800-Mevachilik va uzumchilik ta'lim yo'nalishi ta'lim oluvchi bir semestrda 30 kredit, bir o'quv yilida 60 kredit to'plashi zarur. O'qish muddati 4 yil bo'lib, talaba dastur yakunlangunguna qadar 240 kredit to'lashi kerak. Talaba uchun bir ECTS kreditning soatlardagi miqdori 30 akademik soatni tashkil etib, talabaning bir yillik o'quv yuklamasi 1800 akademik soatdan iborat bo'ladi. Shundan – 40% auditoriya soati, 60% mustaqil ta'lim soatiga bo'linadi. Semestr davomida talaba tomonidan o'zlashtirilishi lozim bo'lgan kreditlar hajmi fanlar katalogida ko'rsatilgan majburiy va tanlov fanlarini o'z ichiga oladi.

60811800-Mevachilik va uzumchilik ta'lim yo'nalishi – “Qishloq xo'jaligi” ta'im sohasiga oid yo'nalish bo'lib er, suv, energetik va moddiy-texnika resurslaridan samarali foydalanishni oshirish maqsadida meva va uzum maxsulotlarini ishlab chiqarish va qayta ishlash sanoati uchun xom-ashyo tayyorlash;

- mevachilik va uzumchilik ishlab chiqarish jarayonlarini optimallashtirish;
- meva va uzum mahsulotlari hosildorligi va sifatini oshirish, kasbiy faoliyatida texnik vositalardan oqilona foydalanish usul va uslublari yigindisini o'z ichiga oladi.

60811800-Mevachilik va uzumchilik ta'lim yo'nalishi bitiruvchilarining kasbiy faoliyat turlari:

- tashkiliy-boshqaruv.
- ishlab chiqarish va xizmat ko'rsatish:
- axborot-tahiliy faoliyat;
- ilmiy-tadqiqot faoliyati;
- tadbirkorlik.

60811800-Mevachilik va uzumchilik ta'lim yo'nalishi bitiruvchilari O'zbekiston Respublikasi Oliy va o'rta maxsus ta'lim vazirligi tomonidan belgilanadigan xizmat ko'rsatish sohasini qamrab oluvchi magistratura mutaxassisliklari bo'yicha belgilangan muddatlarda o'qishni davom ettirishlari mumkin.

FANLAR KATALOGI

Fan platformasi		
Fanning to'liq nomi: Qishloq xo'jaligini mexanizatsiyalashtirish va avtomatlashtirish		
Fan kodi: QXMAM 1206	Fanga ajratilgan kreditlar (ECTS): 6	davomiyligi: 1 semestr
Kafedra: Tuproqshunoslik		
Fan qaysi yo'nalish talabalari uchun: Issiqxona xo'jaligini tashkil etish va yuritish		
Fan ma'ruza o'qituvchisi: Nazarova Sevara Mustakimovna		
Fanga ajratilgan umumiy soatlar: 180	Email: /s.m.nazarova@buxdu.uz	
Fan Laboratoriya mashg'ulotlari o'qituvchisi(lari) : Ganiyeva Feruza Amrilloevna,		
Fan Amaliyot mashg'ulotlari o'qituvchisi(lari) : Ganiyeva Feruza Amrilloevna,		
Prerekvizitlar:	Tanlov turi: Umumkasbiy fan	
Fanning qisqacha bayoni: agrar soha mahsulotlarini ishlab chiqarishni mexanizatsiyalashtirish va avtomatlashtirishning nazariy asoslarini, texnologik jarayonlarni bajarishda maksimal ish unumini ta'minlashning asosi bo'lgan energetik vositalar, ish mashinalari, jihoz va qurilmalarning tuzilishini va ishlash jarayonini, hamda ularning respublikamiz sharoitiga mos keladigan turlarini tanlashni va ulardan samarali foydalanishni, mahsulotlarni saqlashning va qayta ishlashning zamonaviy usullari va inshootlarida tashkil etishni bo'lajak bakalavrlarga o'rgatish va texnologik jarayonlarni loyihalash bo'yicha yo'nalish ixtisosligiga mos bilim, ko'nikma va malaka shakllantirishdan iborat.		

O'quv fanining maqsadi va vazifasi

Fanni o'qitishdan maqsad — talabalarga qishloq xo'jaligi sohasida (Agrosanoat majmuasida - ASM, Fermer xo'jaliklarida, "Klaster" tizimida mahsulotlarni ishlab chiqarish, saqlash va qayta ishlash) mexanizatsiya va avtomatik vositalarini, qurilma va jihozlarni texnik-iqtisodiy ko'rsatkichlarini mukammal biladigan va ularni samarali qo'llashni tashkil etadigan, aholini va sanoatni qishloq xo'jaligi mahsulotlariga bo'lgan talabini to'liq qondirishga o'z hissasini qo'sha oladigan malakali mutaxassis tayyorlashda fan bo'yicha zarur bo'lgan bilim va amaliy ko'nikmalarni shakllantirishdir.

Fan yakunida talabalar quyidagi malaka va ko'nikmalarga ega bo'lishadi:

- ishlab chiqarishni mexanizatsiyalashtirish va avtomatlashtirishning nazariy asoslarini o'rganish,;
- ish mashinalari, jihoz va qurilmalarning tuzilishini va ishlash jarayonini o'rganish;
- eng yaxshi agrotexnik usullarni ishlab chiqarishga tadbiq etishni o'rganish;
- texnologik jarayonlarni loyihalash bo'yicha yo'nalish ixtisosligiga mos bilim, ko'nikma va malaka shakllantirish

Ma'ruza mashg'ulotlari

Ma'ruza mashg'ulotlari katta sig'imli, multimedia qurilmalari bilan jihozlangan o'quv auditoriyalarida olib boriladi.

Amaliy mashg'ulotlar

Amaliy mashg'ulotlar multimedia qurilmalari bilan jihozlangan auditoriyada har bir akademik guruhga alohida o'tiladi. Mashg'ulotlar faol va interfaol usullar yordamida o'tiladi, "Keys-stadi" texnologiyasi

ishlatiladi. Ko'rgazmali materiallar va axborotlar multimedia qurilmalari yordamida uzatiladi. Shuningdek, mavzudan kelib chiqib dars mashg'uloti sayyor dars tarzida olib boriladi.

Laboratoriya mashg'ulotlar

Laboratoriya mashg'ulotlari jihozlangan laboratoriya xonalarida o'tiladi

Mustaqil ta'lim

Mustaqil o'zlashtiriladigan mavzular bo'yicha talabalar tomonidan taqdimotlar, guruh bilan ishlanmalar, referatlar tayyorlanadi.

№	Fan mavzulari	Ma'ruza soatlar hajmi	Amaliy mashg'ulot soatlar hajmi	Laboratoriya mashg'ulot soatlar hajmi	Mustaqil ta'lim soatlari
1	Traktor va avtomobillarning tasnifi va asosiy qismlari. Ichki yonuv dvigatellari.	2	2	2	6
2	Traktor va avtomobillarning kuch uzatish qismi(transmissiya).	2	2	2	6
3	Traktor va avtomobillarni yurish qismi, bosh qarishmexanizmlari va ish jihozlari.	2	2	2	6
4	Tuproqqa asosiy va yuza ishlov berish mashinalari.	2	2	2	6
5	O'g'itlash mashinalari.	2	2	2	6
6	Urug' ekish va ko'chat o'tqazish mashinalari.	2	2	2	6
7	O'simliklarni parvarishlash va himoyalash mashinalari	2	2	2	6
8	Paxta hosilini yig'ihstirib olinshda qo'llani- ladigan mashinalar.	2	2	2	6
9	G'alla o'rish, saralash va tozalash mashinalari.	2	2	2	6
10	Kartoshka va meva-sabzavot hosilini yig'ib olish mashinalari.	2	2	2	6
11	Melioratsiya va sug'orish ishlarida qo'llani- ladigan mashinalar.	2	2	2	6
12	Mashina traktor parkidan foydalanishning asosiy ko'rsatkichlari .	2	2	2	6
13	Agregatlarni ishlatishda energiya va yoqilgi sarfi.	2	2	2	6
14	Avtomatika vositalari haqida umumiy tushunchalar.	2	2	2	6
15	Ishlab chiqarish jarayonini avtomatlashtirish	2	2	2	6
Jami		30	30	30	90

Kontakt soatlari*: mustaqil ta'lim topshiriqlarini bajarish, ularni taqdim etish, zarur ma'lumotlar va turli materiallar bo'yicha savollarga quyidagi grafik asosida o'qituvchiga murojaat qilishingiz mumkin:

№	Kun	Vaqt	Xona
1.	Chorshanba	10.00 – 12.00	302
2.	Shanba	10.00 – 12.00	302

Baholash:

“Qishloq xo‘jaligini mexanizatsiyalashtirish va avtomatlashtirish” fanidan talabalar bilimini baholash “Buxoro davlat universitetida ta‘limning kredit tizimi sharoitlarida talabalar bilimini nazorat qilish tartibi va baholash mezonlari to‘g‘risida yo‘riqnoma”ga asosan amalga oshiriladi.

Fan ajratilgan jami kredit (soat) miqdori: 6 (180 s) (1 semestr uchun)

Nazorat turi	Ajratilgan jami ball	Nazorat (topshiriq) shakli	Ballarning taqsimlanishi	Saralash bali
Oraliq nazorat	70 ball	Nazorat ishi: 1. Yozma ish (3 ta savol) 2. Yozma ish (3 ta savol)	30 ball 10 ball 10 ball 10 ball	42 ball
		3. Talaba faolligi (amaliy va seminar)	20 ball (mashg‘ulotlar soniga bo‘linadi)	
		4. Mustaqil ish	20 ball (topshiriqlar soniga bo‘linadi)	
Yakuniy nazorat	30 ball	Yozma ish (3 ta savol) yoki Test (30 ta savol)	30 ball (har bir savolga 10 balldan) 30 ball (har bir savolga 1 balldan)	18 ball

Asosiy adabiyotlar:

1. Donnel Hant Farm Pover and Machineri Management. USA. 2016 (darslik).
2. A.Obidov, R.Xalilov va boshqalar Qishloq xo‘jaligini ishlabchqarishini mexanizatsiyalashtirish. Toshkent «O‘zbekiston faylasuflari milliy jamiyati» - 2018 (lotin alifbosida).
3. A.I. Komilov, K.A. Sharipov, N.T. Umirov, I.M.Marupov,R.T.Rustamov Traktor va avtomobillar. Toshkent «Talqin» - 2003. (lotin alifbosida).
4. Shoumarova M., Abdillaev T. Qishloq xo‘jaligi mashinalari.Toshkent, O‘qituvchi 2002y. (darslik).
5. N.I.Vershaginidr. Organizatsiya i texnologiya mexanizirovannix rabotvrastyeniye vodstvye, Ucheb, posb № IRPO; Izd.uyentr «Akademiya», 2000 (darslik).
6. F.B.Yevdokimov Umumiy elektrotexnika T.O‘qituvchi.1995. (darslik).
7. A. Obidov Mashina-traktor parkidan foydalanish. Toshkent. “Tafakkur qanoti”, 2013. (darslik).

Qo‘shimcha adabiyotlar.

8. SH.M.Mirziyoyev Tanqidiyaxlil, qat‘iytartibintizomva shaxsiyjavobgarliq- har bir rahbar faoliyatining kundalik qoidasi bo‘lishi keraq. O‘zbekiston Vazirlar Mahkamasining 2016 yil yakunlari va 2017 yilistiqbollariga bag‘ishlangan majlisdagi O‘zbekqiston Respublikasi Prezidentining nutqi.Xalq so‘zi gazetasi 2017 yil 16yanvar, №11.
9. SH.M. Mirziyoyev Erkin va farovon demokratik O‘zbekiston davlatini birgalikda barpo etamiz. Toshkent, “O‘zbeqiston” NMIU, 2017.-29 b.
10. SH.M. Mirziyoyev Qonun ustuvorligi va insonmanfaatlarini ta‘minlash yurt taraqqiyoti va xalq farovonligining garovi. “O‘zbeqiston” NMIU, 2017.-47 b.
11. SH.M. Mirziyoyev Buyuk kelajagimizni mard va oliyjanob xalqimiz bilan birga quramiz. “O‘zbeqiston” NMIU, 2017. —485 b.
12. I.A.Karimov “Qishloq xo‘jaligi taraqqiyoti — to‘kin hayot manbai”. Toshqent, “O‘zbekiston”, 1998.

13. O'zbekiston Respubliqasi Prezidentiva Vazirlar Mahkamasi agrar sektor bo'yicha qabul qilgan qarorlari.
14. Shoumarova M., Abdillaev T. Qishloq xo'jaligi mashinalari. Toshqent 2006y. (lotin alifbosida darsliq)
15. Shoumarova M. AbdillaevT. Qishloq xo'jaligi mashinalari. (internetdagi nusxasi).
16. Multimediya darslik. Qishloq xo'jaligi mashinalari (lotin alifbosida).
17. O.Q.Urimboyevva boshqalar. «Qishloq xo'jalik ishlab chiqarishini mexanizayalash» (Ma'ruzalar matni).

Axborotmanbaalari.

18. www.mu.gov- O'zbekiston Respublikasi hukumat portali.
19. www.lex.uz - O'zbekiston Respublikasi Qonun hujjatlari ma'lumotlari milliy bazasi.
20. http.www.amazon.ru
21. .http.www.books.ru
22. .http.www.ziyonet.uz

Fan nomi:	Tuproqshunoslik va agrokimyo
Fan turi:	Majburiy
Fan kodi:	TUPA 2309
Yil:	2021-2022
Semestr:	3-4
Ta'lim shakli:	Kunduzgi
Mashg'ulotlar shakli va semestrga ajratilgan soatlar:	270
Ma'ruza	60
Amaliy mashg'ulotlar	
Laboratoriya mashg'ulotlari	60
Seminar	-
Mustaqil ta'lim	150
Kredit miqdori:	9
Baholash shakli:	Sinov imtihon
Fan tili:	O'zbek

Fanning maqsadi (FM)	
FM1	Fanni o'qitishdan maqsad - talabalarga tuproqning kelib chiqishii, tuzilishi, tarkibi, xossalari va uning eng asosiy xususiyati unumdorligini o'rganish, tuproqlardan oqilona foydalanish va muxofaza qilish hamda unumdorligini tiklash, saqlash va oshirish yo'llarini, o'simliklar oziqlanishining nazariy asoslarini, mineral va organik o'g'itlarni olinishi, xossalari to'g'risida hamda o'g'itlardan to'g'ri foydalanishni, oziq moddalarning dexqonchilikda aylanishi va agrokimyoning ekologik muammolarini o'rganish to'g'risida batafsil tushuncha va bilimlarni shakllantirishdan iborat.
FM2	Fanning vazifasi - nazariy bilimlar, amaliy ko'nikmalar, tuproqning kelib chiqishi, tuzilishi, tarkibi, xossalari va uning eng asosiy xususiyati-unumdorligini o'rganish, tuproqlardan oqilona foydalanish va muxofaza qilish, shuningdek, tuproq paydo bo'lish omillari, yerning tuzilish, rivojlanish bosqichlari tuproq ona jinslari, tuproqdan foydalanish, tuproqning unumdorligini tiklash, saqlash va oshirish yo'llarini o'rgatish, o'z ichiga oladi hamda ilmiy dunyo qarashini shakllantirish. Tuproqning unumdorligini tiklash, saqlash va oshirish yo'llarini ahamiyatini ochib berish. Fan va ta'lim integratsiyasi mazmun mohiyatidan kelib chiqqan holda innovasiyalarni ta'lim tizimiga keng jalb etish, zamonaviy axborot-kommunikasiya tizimidan keng

	foydalanish.
Fanni o'zlashtirish uchun zarur boshlang'ich bilimlar	
1.	<p>Tuproqshunoslik va agrokimyo fanini kelib chiqishi, tarixi, tarkibiy yo'nalishlari va tarmoqlari haqida zarur boshlang'ich bilimlarni o'rgatish.</p> <p>Talabalar turli tuproqlarni o'ziga xos xususiyatlarini o'rgandi; morfologik belgilariga qarab ajratish; ularni aniqlash haqida tushunchaga ega bo'lishi lozim.</p> <p>Shu bilan bir qatorda talabalar Tuproqshunoslik va agrokimyo fanining asoslarini mukammal bilishlari, tuproqda kechadigan barcha jarayonlarning xilma-xilligi, kelib chiqishi, tarqalishi, ifloslanishi, ulardan foydalanish, muxofaza qilish haqida tushunchaga ega bo'lishi lozim</p>
2.	<p>Talabalar tomonidan fanni chuqur o'rganish o'quv dasturidagi nazariy va amaliy bilimlarni umumlashtira bilishdan iborat.</p> <p>Tuproqshunoslik va agrokimyo ani tuproq hosil bo'lish jarayonlari, tuproq unumdorligi, va tuproqdagi fizikaviy, kimyoviy jarayonlarni borishi, o'simlik-tuproq o'rtasidagi munosabatlar, geologik jarayonlar, ularni hosil bo'lishi, tog' jinslari haqida ko'nikmalariga ega bo'lishi kerak.</p>

Ta'lim natijalari (TN)	
	Bilimlar jihatidan:
TN1	Talabalar O'zbekiston Respublikasining "Ta'lim to'g'risidagi qonun" ning mazmuni, qonunni amalga oshirish strategiya va taktikasi.
TN2	Turli tuproqlardan foydalanishda tuproq xossalarni ahamiyatini, tuproq va o'simlik o'rtasidagi jarayonlarning boshqaruv nazariyasi hamda shu sohada faoliyat ko'rsatgan olimlar to'g'risida umumiy bilim va ko'nikmalarni berishga yo'naltirilgan fan ekanligi.
TN3	Universitet va fakultetning ichki tartib nizomlari
TN4	Yer to'g'risidagi, Yer kodeksi, yerdan foydalanish, uni yaxshilash va muxofaza qilish to'g'risida bilimlarga ega bo'lishlari talab qilinadi.
	Ko'nikmalar jihatidan:
TN5	Tuproqshunoslik va agrokimyo bilan fanining ilmiy asoslarini tuproqning xossalarni unumdorlikdagi ahamiyati, tuproqlardan unumli foydalanish hamda ularni muxofaza qilish yaxshilash tadbirlari.
TN6	Tuproqning havo xossalari, havo rejimlarini boshqarish, issiqlik rejimlarini boshqarish hamda uni yaxshilash tadbirlarini qo'llash.
TN7	Tuproqlarning fizikaviy, kimyoviy va mikrobiologik xoslarini boshqarish, sifatini yaxshilash, tuproqlardan samarali foydalanish yo'llarini o'rganishdan iboratdir.

Fan mazmuni	
Mashg'ulotlar shakli: Ma'ruza (M)	
M1	Tuproqshunoslik fanining rivojlanish tarixi Tuprok paydo bo'lish jarayonining umumiy sxemasi va tuproq profilining shakllanishi
M2	Tuproqning mexanik tarkibi, umumiy fizik xossalari.
M3	Tuproq strukturasi, suv xossalari, tuproqning havo xossasi va havo rejimi
M4	Tuproqning kimyoviy va organik qismi hamda tuproq biotasining ahamiyati.
M5	Tuproq unumdorligi va uning ahamiyati. Tuproq kolloidlari va tuproqning singdirish qobiliyati
M6	Tuproq genezisi, klassifikatsiyasi va tuproqlarning geografik tarqalish qonuniyatlari.
M7	MDH tuproklari. Tayga-o'rmon zonasi va o'rmon-dasht zonasining qora tuproqlari
M8	Nam subtropik zonasining kizil va sariq tuproqlar
M9	O'zbekiston hududi tuproqlarining okruglar bo'yicha geografik rayonlashtirish.

M10	O'zbekistonning cho'l zonasi tuproqlari.
M11	Bo'z tuproqlar.
M12	Gidromorf tuproqlar.
M13	Tuproq eroziyasi va degradatsiyasi, ularga qarshi kurash choralari. Tuproq muxofazasi.
M14	Sho'rlangan tuproqlar
M15	Tog' tuproqlari. Lalmi va yaylov tuproqlar
M16	O'zbekistonning yer resurslari.
M17	Tuproqlar bonitirovkasi va uning ahamiyati. Tuproq xarntalarini tuzishda GAT texnologiyalaridan foydalanish.
M18	Agrokimyo fanining maqsadi, vazifalari va boshqa fanlar bilan bog'liqligi
M19	O'simliklarning kimyoviy tarkibi va oziqlanishi
M20	O'simliklar oziqlanishida tuproq tarkibining ahamiyati va singdirish qobiliyatlarining o'zni
M21	O'g'itlar haqida tushuncha. Azotli o'g'itlar
M22	Fosforli o'g'itlar
M23	Kaliyli va murakkab o'g'itlar
M24	Mikroo'g'itlar
M25	Organik o'g'itlar
M26	Bakterial va ko'kat o'g'itlar
M27	Texnik va donli ekinlarni o'g'itlash
M28	Sabzavot ekinlari va mevali daraxtlarni o'g'itlash tizimi
M29	Himoyalangan yer sharoitida ekinlarni o'g'itlash
M30	Agrokimyoning ekologik muammolari

Mashg'ulotlar shakli: Laboratoriya (L)

L1	Tuproqni analizga tayyorlash. Tuproq tarkibidagi gigroskopik namlik miqdorini aniqlash.
L2	Tuproqning hajm va solishtirma og'irligini aniqlash va ular asosida g'ovakligini hisoblash
L3	Tuproqning agregatlik holatini quruq elash usuli bilan aniqlash.
L4	Tuproq tarkibidagi gumus miqdorini I.V.Tyurin usulida aniqlash
L5	Tuproqning mexanik tarkibini aniqlash usullari: 1) quruq va loyli xalqacha yasash, 2) pipetka usulida aniqlash
L6	Suvli so'rim analizi. Suvli so'rim analizi natijalarini tahlil qilish
L7	Tuproq muhiti – pH ni aniqlash usullari
L8	Tuproqdagi SO ₂ karbonatlar miqdorini (asidimetrik usulida) aniqlash.
L9	Tuproqning morfologik belgilarini monolitlarda va dalada o'rganish
L10	Tuproq xaritalarini o'qishni va undan foydalanishni o'rganish
L11	O'simlik namunasini olish va uni tahlilga tayyorlash.
L12	O'simlik tarkibidagi yalpi azot, fosfor, kaliyni bitta namunada Ginzburg, Sheglova va Vulfius usulida aniqlash
L13	Sabzavot va poliz mahsulotlari tarkibidagi nitrat miqdorini (B.P. Pleshkov usuli)
L14	Tuproq tarkibidagi nitrat shaklidagi azot miqdorini Grandval- Lyaju usulida aniqlash
L15	Tuproq tarkibidagi ammiakli azotni Nessler reaktivi yordamida aniqlash.
L16	Tuproqlar tarkibidagi harakatchan fosfor va almashinuvchan kaliy miqdorini Machigin-Protasov usulida aniqlash
L17	Mineral o'g'it turlarini sifat reaksiyalari orqali aniqlash
L18	Ammiakli va ammiakli-nitratli o'g'itlar tarkibidagi azotni formalin usulida aniqlash.
L19	Go'ng tarkibidagi ammiakli azotni miqdorini Mamchenko-Romashkevich usulida aniqlash.

Mustaqil ta'lim va mustaqil ishlar (MT)

MT1	Tuproqni kimyoviy tarkibi. Tuprokdagi kimyoviy elementlar, ularning birikmalari va
------------	--

	o'simliklarga o'tishi
MT2	Tuproqning kimyoviy tarkibi va tuproqdagi mikroelementlar
MT3	Tuproqning radioaktivligi
MT4	Tuproqning fizik-mexanik xossalari
MT5	Tuproq eritmasi va tuproqdagi oksidlanish - qaytarilish jarayonlari
MT6	Tuproq kislotaliligi va ishqoriyligi. Tuproq buferligi va uning ahamiyati
MT7	Tuproqning issiqlik xossalari va issiqlik rejimi
MT8	Chala cho'llar zonasinnig tuproqlari
MT9	Sug'oriladigan tuproqlar va ularning xossalari
MT10	Geografik zonalar bo'yicha tuproq hosil qiluvchi jarayonlar
MT11	Dunyo yer resurslari va ulardan foydalanish
MT12	Amerika tuproqlari
MT13	Arktika va subarktika tundra tuproqlari
MT14	Keng bargli o'rmonlarning qo'ng'ir tusli tuproqlari.
MT15	Quruq dasht zonasining tuproqlari. Daryo sohil tuproqlari
MT16	Dunyo tuproqlari
MT17	Cho'llanish jarayonlari va tuproq degradasiyasi
MT18	Tuproqlarning ifloslanishi va muhofazasi
MT19	Hozirgi kunda tuproq unumdorligini oshirishning zamonaviy usullari
MT20	Tuproq muhofazasi.
MT21	O'simliklar oziqlanishi haqidagi ilk fikrlar
MT22	O'simliklarga oziq elementlarni kirishi. O'simliklar o'zlashtiradigan oziq elementlari birikmalarining shakllari.
MT23	O'simliklarni mineral oziqlanish jarayonida ildizning roli.
MT24	O'simliklar oziqlanishiga tashqi muhit omillarining ta'siri
MT25	Oziq eritmasida makro va mikroelementlar nisbati va ularni o'simliklar tomonidan o'zlashtirilishini tahlil qilish
MT26	O'simliklarni kimyoviy tarkibini aniqlashning zamonaviy usullari.
MT27	O'simliklar ildiz tizimining tiplari, tuzilishi va funksiyalari
MT28	Kationlar almashinib yutilishining asosiy qonuniyatlari. Kationlarning almashinmasdan yutilishi.
MT29	Azotning o'simliklarni rivojlanish davrlari va hosiliga ta'siri
MT30	Azotning o'simliklardagi modda almashinuviga ta'siri
MT31	Tuproq tarkibidagi fosforning safarbar holatga o'tishi (mobilizasiya) va muqimlanishi (imobilizasiya)
MT32	Fosfatlarning dunyo va respublikamizdagi ashyoviy resurslari
MT33	Magniyli va oltingugurtli o'g'itlar. Magniy va oltingugurtning o'simliklar hayotida tutgan o'rni. Magniyli va oltingugurtli o'g'itlarni qo'llash muammolari.
MT34	Mikroelementlarni o'simliklar hayotidagi ahamiyati
MT35	Kompleks o'g'itlarni olish usullari
MT36	Sapropel va boshqa mahalliy o'g'itlar, ulardan foydalanish yo'llari.
MT37	Biogumuslarni olish texnologiyasi va undan foydalanish
MT38	Biopreparatlarni qo'llash usullari
MT39	Suspenziyalarni paxtachilik va g'allachilikda qo'llash
MT40	Ildizdan tashqari oziqlanishda ishlatiladigan o'g'itlar

FANDAN BAHOLASH MEZONI VA TARTIBI

“Tuproqshunoslik va agrokimyó” fanidan talabalar bilimini baholash “Buxoro davlat

universitetida ta'limning kredit tizimi sharoitlarida talabalar bilimni nazorat qilish tartibi va baholash mezonlari to'g'risida yo'riqnoma"ga asosan amalga oshiriladi.

Fan ajratilgan jami kredit (soat) miqdori: 9 (270 s).

Nazorat turi	Ajratilgan jami ball	Nazorat (topshiriq) shakli	Ballarning taqsimlanishi	Saralash bali
Oraliq nazorat	50 ball	Nazorat ishi: 5. Yozma ish (3 ta savol) 6. Yozma ish (3 ta savol)	20 ball 10 ball 10 ball	30 ball
		7. Talaba faolligi (laboratoriya)	10 ball (mashg'ulotlar soniga bo'linadi)	
		8. Mustaqil ish	20 ball (topshiriqlar soniga bo'linadi)	
Yakuniy nazorat	50 ball	Yozma ish (5 ta savol) yoki Test (50 ta savol)	50 ball (har bir savolga 10 balldan) 50 ball (har bir savolga 1 balldan)	30 ball

Fan bo'yicha yuqorida keltirilgan nazoratlarda to'plangan reyting umumlashtiriladi hamda yakunda ballar 5 baholik tizimga quyidagicha konvertatsiya qilinadi:

- **90-100 ball – 5 (a'lo);**
- **70-89 ball – 4 (yaxshi);**
- **60-69 ball – 3 (qoniqarli);**
- **0-59 ball – 2 (qoniqarsiz).**

Asosiy adabiyotlar

1.	Musayev B.S. "Agrokimyo" T.: «Sharq» matbaa-aksiyadorlik kompaniyasi, 2001.
2.	Sattorov J. va boshqalar "Agrokimyo". "Cho'lpon", T., 2011
3.	Raupova N., Kamilov B., Sodiqova G., Kuchkarova N. "Tuproqshunoslikdan amaliy mashg'ulotlar" uslubiy qo'llanma. Toshkent, ToshDAU, 2012. 5-32 bet
4.	Raupova N., Maxsudov X., Kamilov B., Namozov X. «Tuproqshunoslik», Toshkent, 2013, 5-215 bet darslik
5.	Xoliqulov Sh., Uzokov P., Boboxo'jayev I. "Tuproqshunoslik". Darslik. Toshkent 2013 7-535 bet
6.	Raimbayeva G.Sh., Raximova G.X. "Tuproqshunoslik va agrokimyo" fanidan laboratoriya mashg'ulotlari uchun uslubiy qo'llanma. Toshkent 2019 y.
7.	Karimov M., Musayev B, Udayev A., B.Kasimov. Agrokimyo. Darslik. Toshkent 2020 y.
8.	Rattan Lal, Manoj K. Shukla – Principles of Soil Physics. 2006. CRC Press, USA.

Tavsiya qilinadigan qo'shimcha adabiyotlar

1.	Mirziyoyev Sh.M. Buyuk kelajagimizni mard va olijanob xalqimiz bilan birga quramiz. "O'zbekiston" NMIU, 2017. – 485 b.
----	--

2.	Mirziyoyev Sh.M. Tanqidiy tahlil, qat'iy tartib-intizom va shaxsiy javobgarlik-har bir rahbar faoliyatining kundalik qoidasi bo'lishi kerak. "O'zbekiston" NMIU, 2017. – 103 b.
3.	Pochvovedeniye V.A.Kovda va B.G.Rozanov tahriri «Vısshaya shkola» M.1998 54-254 bet
4.	Niyozaliyev I.N., Radjabov B.B. va boshqalar. «Agroximiyadan amaliy mashg'ulotlar» . -T.: «Mehnat», 1989. 6-119 bet darslik
5.	Kovda V.A., Rozanov B.G. Pochvovedeniye. «Vısshaya shkola» M.1998 54-254 bet
6.	Maxsudov X., Gafurova L. "Eroziyashunoslik" Toshkent, 2013, 25-70 bet
7.	Tursunov L.T., Xonazarov A., Faxrutdinova M., Komilova D. O'zbekiston tog' tuproqlari. "Turon-Iqbol" nashriyoti, Toshkent, 2009, 230 b.
8.	Turapov I., Kamilov B., Qodirova D., Saidova M., Namozov N., Burxanova D."Tuproq fizikasi" Toshkent 2015 10-58 bet
9.	Karimov M. O'g'it qo'llash tizimi. Darslik. Toshkent 2017 y
10.	Asatova S, Asilova D. Asqarova Z. "Agrokimyodan laboratoriya mashgulotlar" uslubiy qo'llanma.Toshkent 2018 y.
11.	Kamilov B.S., Sodiqova G.S. Tuproqshunoslik va geologiya asoslari. Toshkent 2019 y.
12.	Asatova S., Atabayev M., Mirxaydarova G. O'simliklar mineral oziqlanishining fiziologik asoslari. O'quv qo'llanma. Toshkent 2020 y.
13.	Mirziyoyev Sh.M. Buyuk kelajagimizni mard va olijanob xalqimiz bilan birga quramiz. "O'zbekiston" NMIU, 2017. – 485 b.
14.	Mirziyoyev Sh.M. Tanqidiy tahlil, qat'iy tartib-intizom va shaxsiy javobgarlik-har bir rahbar faoliyatining kundalik qoidasi bo'lishi kerak. "O'zbekiston" NMIU, 2017. – 103 b.
15.	Pochvovedeniye V.A.Kovda va B.G.Rozanov tahriri «Vısshaya shkola» M.1998 54-254 bet
16.	Niyozaliyev I.N., Radjabov B.B. va boshqalar. «Agroximiyadan amaliy mashg'ulotlar» . -T.: «Mehnat», 1989. 6-119 bet darslik
17.	Kovda V.A., Rozanov B.G. Pochvovedeniye. «Vısshaya shkola» M.1998 54-254 bet
18.	Maxsudov X., Gafurova L. "Eroziyashunoslik" Toshkent, 2013, 25-70 bet
19.	Tursunov L.T., Xonazarov A., Faxrutdinova M., Komilova D. O'zbekiston tog' tuproqlari. "Turon-Iqbol" nashriyoti, Toshkent, 2009, 230 b.
20.	Turapov I., Kamilov B., Qodirova D., Saidova M., Namozov N., Burxanova D."Tuproq fizikasi" Toshkent 2015 10-58 bet
Axborot manbaalari	
21.	www.lex.uz - O'zbekiston Respublikasi Qonun hujjatlari ma'lumotlari milliy bazasi.
22.	www.zeonet.uz
23.	www.agrar.uz
24.	www.kitoblar.uz
25.	www.kutubxona.uz
26.	www.booksee.org
27.	www.soil science
28.	www.soil fertilite.
29.	www.world fertilizer
30.	www.soil mapping
31.	www.google.ruc
32.	https://ru.wikipedia.org/wiki
33.	https://helpiks.org/3-98617.html
34.	https://agrofak.com/agrokhimiya.html

Dastur muallifi:	Umarov Otabek Rafoilovich
E-mail:	Umarov_O.R1990@inbox.ru

Tashkilot:	Buxoro davlat universiteti Agronomiya va biotexnologiya fakulteti, Tuproqshunoslik kafedrası
-------------------	--

Fan platformasi		
Fanning to'liq nomi: Uzunni saqlash va qayta ishlash		
Fan kodi: USQI 2504	Fanga ajratilgan kreditlar (ECTS): 4	davomiyligi: 1 semestr 120
Kafedra: Tuproqshunoslik		
Fan qaysi yo'nalish talabalari uchun: Mevachilik va uzumchilik		
Fan ma'ruza o'qituvchisi: Yunusov Rustam		
Fanga ajratilgan umumiy soatlar: 120	Email:	
Fan Laboratoriya mashg'ulotlari o'qituvchisi(lari) : Ganiyeva Feruza Amrilloevna,		
Fan Amaliyot mashg'ulotlari o'qituvchisi(lari) : Ganiyeva Feruza Amrilloevna,		
Prerekvizitlar:	Tanlov turi: Umumkasbiy fan	
<i>Fanning qisqacha bayoni</i> “Uzunni saqlash va qayta ishlash” fanini o'rganish jarayonida nazariy bilimlar, amaliy ko'nikmalar, uslubiy yondashuv hamda ilmiy dunyoqarashini shakllantirish vazifalarini bajaradi. Fan bo'yicha talabalarning bilim, ko'nikma va malakalariga quyidagi talablar qo'yiladi. Talaba: <ul style="list-style-type: none">–uzumlarni saqlash birlamchi ishlov berish jarayonlari va jihozlari bo'yicha mahsuloti ishlab chiqarish uchun asosiy xom ashyosini;–uzumlarni saqlash birlamchi ishlov berish jarayonlari va jihozlari klassifikatsiyasi;–uzumlarni qayta ishlash uchun ishlab chiqarish binolari texnologik tizimlar va jihozlari; uzumlarni qayta ishlash texnologiyasiga oid bilim asoslari, iqtisodiy kategoriyalar to'g'risida tasavvurga ega bo'lishi;–uzumlarni qayta ishlash texnologiyasi asoslarini, qonuniyatlarini, tushunchalar, kategoriyalarni, iqtisodiy jarayonlarning xususiyatlarini bilishi va ulardan foydalana olishi;– Talaba hodisa va jarayonlarni tahlil qilish usullarini qo'llash, muammolar bo'yicha yechimlar qabul qilish ko'nikmalarga ega bo'lishi kerak.		

O'quv fanining maqsadi va vazifasi

Fanni o'qitishdan maqsad — talabalarga qishloq xo'jaligi sohasida (Agrosanoat majmuasida - ASM, Fermer xo'jaliklarida, “Klaster” tizimida mahsulotlarni ishlab chiqarish, saqlash va qayta ishlash) mexanizatsiya va avtomatik vositalarini, qurilma va jihozlarni texnik-iqtisodiy ko'rsatkichlarini mukammal biladigan va ularni samarali qo'llashni tashkil etadigan, aholini va sanoatni qishloq xo'jaligi mahsulotlariga bo'lgan talabini to'liq qondirishga o'z hissasini qo'sha oladigan malakali mutaxassis tayyorlashda fan bo'yicha zarur bo'lgan bilim va amaliy ko'nikmalarni shakllantirishdir.

Fan yakunida talabalar quyidagi malaka va ko'nikmalarga ega bo'lishadi:

- ishlab chiqarishni mexanizatsiyalash va avtomatlashtirishning nazariy asoslarini o'rganish,;
- ish mashinalari, jihoz va qurilmalarning tuzilishini va ishlash jarayonini o'rganish;
- eng yaxshi agrotexnik usullarni ishlab chiqarishga tadbiiq etishni o'rganish;

- texnologik jarayonlarni loyihalash bo'yicha yo'nalish ixtisosligiga mos bilim, ko'nikma va malaka shakllantirish

Ma'ruza mashg'ulotlari

Ma'ruza mashg'ulotlari katta sig'imli, multimedia qurilmalari bilan jihozlangan o'quv auditoriyalarida olib boriladi.

Amaliy mashg'ulotlar

Amaliy mashg'ulotlar multimedia qurilmalari bilan jihozlangan auditoriyada har bir akademik guruhga alohida o'tiladi. Mashg'ulotlar faol va interfaol usullar yordamida o'tiladi, "Keys-stadi" texnologiyasi ishlatiladi. Ko'rgazmali materiallar va axborotlar multimedia qurilmalari yordamida uzatiladi. Shuningdek, mavzudan kelib chiqib dars mashg'uloti sayyor dars tarzida olib boriladi.

Laboratoriya mashg'ulotlar

Laboratoriya mashg'ulotlari jihozlangan laboratoriya xonalarida o'tiladi

Mustaqil ta'lim

Mustaqil o'zlashtiriladigan mavzular bo'yicha talabalar tomonidan taqdimotlar, guruh bilan ishlanmalar, referatlar tayyorlanadi.

№	Fan mavzulari	Ma'ruza soatlar hajmi	Amaliy mashg'ulot soatlar hajmi	Laboratoriya mashg'ulot soatlar hajmi	Mustaqil ta'lim soatlari
1	Traktor va avtomobillarning tasnifi va asosiy qismlari. Ichki yonuv dvigatellari.	2	2	2	4
2	Traktor va avtomobillarning kuch uzatish qismi(transmissiya).	2	2	2	4
3	Traktor va avtomobillarni yurish qismi, bosh qarishmexanizmlari va ish jihozlari.	2	2	2	4
4	Tuproqqa asosiy va yuza ishlov berish mashinalari.	2	2	2	4
5	O'g'itlash mashinalari.	2	2	2	4
6	Urug' ekish va ko'chat o'tqazish mashinalari.	2	2	2	4
7	O'simliklarni parvarishlash va himoyalash mashinalari	2	2	2	4
8	Paxta hosilini yig'ihstirib olinshda qo'llani- ladigan mashinalar.	2	2	2	4
9	G'alla o'rish, saralash va tozalash mashinalari.	2	2	2	4
10	Kartoshka va meva-sabzavot hosilini yig'ib olish mashinalari.	2	2	2	4
11	Melioratsiya va sug'orish ishlarida qo'llani- ladigan mashinalar.	2	2	2	4
12	Mashina traktor parkidan foydalanishning asosiy ko'rsatkichlari .	2	2	2	4
13	Agregatlarni ishlatishda energiya va yoqilgi sarfi.	2	2	2	4
14	Avtomatika vositalari haqida umumiy tushunchalar.	2	2	2	4
15	Ishlab chiqarish jarayonini avtomatlashtirish	2	2	2	4

Jami	30	30	30	60
-------------	-----------	-----------	-----------	-----------

Kontakt soatlari*: mustaqil ta'lim topshiriqlarini bajarish, ularni taqdim etish, zarur ma'lumotlar va turli materiallar bo'yicha savollarga quyidagi grafik asosida o'qituvchiga murojaat qilishingiz mumkin:

№	Kun	Vaqt	Xona
1.	Chorshanba	10.00 – 12.00	302
2.	Shanba	10.00 – 12.00	302

Baholash:

“Qishloq xo'jaligini mexanizatsiyalashtirish va avtomatlashtirish” fanidan talabalar bilimini baholash “Buxoro davlat universitetida ta'limning kredit tizimi sharoitlarida talabalar bilimini nazorat qilish tartibi va baholash mezonlari to'g'risida yo'riqnoma”ga asosan amalga oshiriladi.

Fan ajratilgan jami kredit (soat) miqdori: 6 (180 s) (1 semestr uchun)

Nazorat turi	Ajratilgan jami ball	Nazorat (topshiriq) shakli	Ballarning taqsimlanishi	Saralash bali
Oraliq nazorat	70 ball	Nazorat ishi: 9. Yozma ish (3 ta savol) 10. Yozma ish (3 ta savol)	30 ball 10 ball 10 ball 10 ball	42 ball
		11. Talaba faolligi (amaliy va seminar)	20 ball (mashg'ulotlar soniga bo'linadi)	
		12. Mustaqil ish	20 ball (topshiriqlar soniga bo'linadi)	
Yakuniy nazorat	30 ball	Yozma ish (3 ta savol) yoki Test (30 ta savol)	30 ball (har bir savolga 10 balldan) 30 ball (har bir savolga 1 balldan)	18 ball

Asosiy adabiyotlar:

1. Donnel Hant Farm Pover and Machineri Management. USA. 2016 (darslik).
2. A.Obidov, R.Xalilov va boshqalar Qishloq xo'jaligini ishlabchqarishini mexanizatsiyalashtirish. Toshkent «O'zbekiston faylasuflari milliy jamiyati» - 2018 (lotin alifbosida).
3. A.I. Komilov, K.A. Sharipov, N.T. Umirov, I.M.Marupov,R.T.Rustamov Traktor va avtomobillar. Toshkent «Talqin» - 2003. (lotin alifbosida).
4. Shoumarova M., Abdillaev T. Qishloq xo'jaligi mashinalari.Toshkent, O'qituvchi 2002y. (darslik).
5. N.I.Vershaginidr. Organizatsiya i texnologiya mexanizirovannix rabotvrastyeniye vodstvye, Ucheb, posb № IRPO; Izd.uyentr «Akademiya», 2000 (darslik).
6. F.B.Yevdokimov Umumiy elektrotexnika T.O'qituvchi.1995. (darslik).
7. A. Obidov Mashina-traktor parkidan foydalanish. Toshkent. “Tafakkur qanoti”, 2013. (darslik).

Qo'shimcha adabiyotlar.

8. SH.M.Mirziyoyev Tanqidiyaxlil, qat'iytartibintizomva shaxsiyjavobgarliq- har bir rahbar faoliyatining kundalik qoidasi bo'lishi keraq. O'zbekiston Vazirlar Mahkamasining 2016 yil yakunlari

va 2017 yilistiqbollariga bag'ishlangan majlisdagi O'zbekiston Respublikasi Prezidentining nutqi. Xalq so'zi gazetasi 2017 yil 16yanvar, №11.

9. SH.M. Mirziyoyev Erkin va farovon demokratik O'zbekiston davlatini birgalikda barpo etamiz. Toshkent, "O'zbekiston" NMIU, 2017.-29 b.

10. SH.M. Mirziyoyev Qonun ustuvorligi va insonmanfaatlarini ta'minlash yurt taraqqiyoti va xalq farovonligining garovi. "O'zbekiston" NMIU, 2017.-47 b.

11. SH.M. Mirziyoyev Buyuk kelajagimizni mard va oliyanob xalqimiz bilan birga quramiz. "O'zbekiston" NMIU, 2017. —485 b.

12. I.A.Karimov "Qishloq xo'jaligi taraqqiyoti — to'kin hayot manbai". Toshkent, "O'zbekiston", 1998.

13. O'zbekiston Respublikasi Prezidentiva Vazirlar Mahkamasi agrar sektor bo'yicha qabul qilgan qarorlari.

14. Shoumarova M., Abdillaev T. Qishloq xo'jaligi mashinalari. Toshkent 2006y. (lotin alifbosida darsliq)

15. Shoumarova M. AbdillaevT. Qishloq xo'jaligi mashinalari. (internetdagi nusxasi).

16. Multimediya darslik. Qishloq xo'jaligi mashinalari (lotin alifbosida).

17. O.Q.Urimboyevva boshqalar. «Qishloq xo'jalik ishlab chiqarishini mexanizayalash» (Ma'ruzalar matni).

Axborotmanbaalari.

18. www.mu.gov- O'zbekiston Respublikasi hukumat portali.

19. www.lex.uz - O'zbekiston Respublikasi Qonun hujjatlari ma'lumotlari milliy bazasi.20.http.www.amazon.ru

21. .http.www.books.ru

22. .http.www.ziyonet.uz

Fan nomi:	Dehqonchilik va melioratsiya
Fan turi:	Majburiy
Fan kodi:	DHQMEL1308
Yil:	2021-2022
Semestr:	3-4
Ta'lim shakli:	Kunduzgi
Mashg'ulotlar shakli va semestrda ajratilgan soatlar:	240
Ma'ruza	60
Amaliy mashg'ulotlar	30
Laboratoriya mashg'ulotlari	30
Seminar	-
Mustaqil ta'lim	120
Kredit miqdori:	8
Baholash shakli:	Sinov imtihon
Fan tili:	O'zbek

Fanning maqsadi (FM)	
FM1	Fanni o'qitishdan maqsad - dehqonchilik va melioratsiyaga oid zamonaviy bilimlarni, sug'oriladigan dehqonchilikning umumiy masalalari, sug'orishning istiqbolli usullari, sho'rlangan va botoqdangan tuproqlarning yaxshilash, ekinlarining tuz ta'siriga chidamligini oshirish, tuproqlar eroziyasiga qarshi kurash tadbirlarini urgatish xamda ularni amaliyotda tadbiq etish ko'nikmalarini hosil qilishdan iborat.

FM2	Fanning vazifasi - talabalarni nazariy bilimlar, amaliy ko`nikmalar, dehqonchilikning ilmiy asoslarini, sug`oriladigan dehqonchilikning umumiy masalalari, yerga ishlov berish jarayonlari uchun zarur bo`lgan uslubiy yondashuvlarni egallashiga ko`maklashish; dehqonchilikning ilmiy asoslari kabi dolzarb masalalarni ochib berish;
Fanni o`zlashtirish uchun zarur boshlang`ich bilimlar	
1.	-yerga ishlov berishning ilmiy asoslari tugrisida; -sug`oriladigan erlarni meliorativ rayonlashtirish; -mintaqadagi ekologik holat, iqlim uzgarishi va uning okibatlari haqida tasavvurga ega bo`lishi; -almashlab ekishni loyihalashtirish, joriy etishni; -tuzlarning o`simliklarga zararli ta`sirini kamaytirish tadbirlarini;
2.	yerlarni melioratsiya qilish yo`llarini bilishi va ulardan foydalana topishi; -talaba erga ishlov berish va ekinlarni ekishni sifatli utkazishi; -sug`oriladigan erlarning sho`rlanishi va botoqlanishi, eroziyani oldini olish vaunga qarshi kurash tadbirlarini kullash va ulardan foydalana olish ko`nikmalariga ega bo`lishi kerak. - Ushbu fan dehqonchilikning ilmiy asoslari va asosiy qonunlari, etakchi olimlarning dehqonchilik faniga kushgan hissalari, dehqonchilikda ilg`or va innovatsion texnologiyalarni kullanishi, ularning Uzbekiston dehqonchiligidagi ahamiyati kabio`ta dolzarb masalalarni qamrab oladi.

Ta`lim natijalari (TN)	
	Bilimlar jihatidan:
TN1	Talabalar O`zbekiston Respublikasining "Ta`lim to`g`risidagi qonun" ning mazmuni, qonunni amalga oshirish strategiya va taktikasi.
TN2	Turli tuproqlardan foydalanishda tuproq xossalarni ahamiyatini, tuproq va o`simlik o`rtasidagi jarayonlarning boshqaruv nazariyasi hamda shu sohada faoliyat ko`rsatgan olimlar to`g`risida umumiy bilim va ko`nikmalarni berishga yo`naltirilgan fan ekanligi.
TN3	Universitet va fakultetning ichki tartib nizomlari
TN4	Yer to`g`risidagi, Yer kodeksi, yerdan foydalanish, uni yaxshilash va muhofaza qilish to`g`risida bilimlarga ega bo`lishlari talab qilinadi.
	Ko`nikmalar jihatidan:
TN5	Dehqonchilik va melioratsiya fani bilan fanining ilmiy asoslarini tuproqning xossalarni unumdorlikdagi ahamiyati, tuproqlardan unumli foydalanish hamda ularni muxofaza qilish yaxshilash tadbirlari.
TN6	Tuproqning havo xossalari, havo rejimlarini boshqarish, issiqlik rejimlarini boshqarish hamda uni yaxshilash tadbirlarini qo`llash.
TN7	Tuproqlarning fizikaviy, kimyoviy va mikrobiologik xosslarini boshqarish, sifatini yaxshilash, tuproqlardan samarali foydalanish yo`llarini o`rganishdan iboratdir.

Fan mazmuni	
Mashg`ulotlar shakli: Ma`ruza (M)	
I-modul. Dehqonchilik	
M31	Fanning maqsadi, vazifasi, ilmiy asoslari va rivojlanish istiqbollari
M32	Tuproq unumdorligi va madaniyligi

M33	Tuproqning agrofizik xossalari va ularning dehqonchilikdagi ahamiyati
M34	Tuproqning suv rejimi va uni boshqarish usullari
M35	Tuproqning havo rejimlari hamda ularni boshqarish usullari
M36	Tuproqning issiqlik rejimlari hamda ularni boshqarish usullari
M37	Tuproqning oziq rejimi va uni boshqarish usullari
M38	Begona o'tlar, ularning zarari va biologik xususiyatlari
M39	Yerga ishlov berish, haydash usullari va sifati
M40	Almashlab ekish
M41	Dehqonchilik tizimi
II-modul. Melioratsiya	
M42	Melioratsiya haqida umumiy tushunchalar va uning hozirgi ahvoli xamda rivojlantirish istiqbollari
M43	Sug'orish turlari va noo'suv davrdagi sug'orishlar
M44	Qishloq xo'jalik ekinlarini sug'orish rejimi
M45	Suv tejoychi sug'orish usullari va texnikasi
M46	Sug'orish tizimlari va ulardan foydalanish
M47	Tuzlar va ularning o'simliklarga ta'siri. O'simliklarning tuz ta'siriga chidamliligi
M48	Yer sho'rlanishi va botqoqlanishini oldini olish va qarshi kurashda qo'llaniladigan meliorativ, agromeliorativ va suv xo'jalik tadbirlar
M49	Sho'rlangan yerlarni yuvish, yuvish me'yorlari, usullari va utkazish muddatlari
Mashg'ulotlar shakli: Laboratoriya (L)	
I-modul. Dehqonchilik	
L1	Tuproq agregatlarining suvga chidamliligini N.I.Savvinov usulida aniqlash.
L2	Egat olib (infiltratsiya usulida) va bostirib sug'orishda struktura elementlarining chidamliligiga tuproq havosining ta'sirini aniqlash
L3	Haydalma qatlam tuzilishini aniqlash.
L4	Tuproqning maksimal dala nam sigimini aniqlash
L5	Har xil Tuproqlarning suv o'tkazuvchanligini aniqlash
L6	Tuproqning suv ko'tarish xususiyatini aniqlash
L7	Tuproqning texnologik xossalari aniqlash
L8	Tuproqning namligini aniqlash
L9	Tekinxo'r va kam yillik begona o'tlar ta'rifi
L10	Ko'p yillik begona o'tlarning ta'rifi
L11	Dalalarni begona o'tlar bilan ifloslanganligini aniqlash va xaritalash
L12	Tuproqning begona o'tlar urug'i bilan ifloslanganligini hisobga olish.
L13	Gerbitsidlarning solish me'yorini aniqlash.
L14	Almashlab ekish.
Mashg'ulotlar shakli: Amaliy mashg'ulot (A)	
II-modul. Melioratsiya	
A1	Sug'orish tarmoqlarining tarkibiy qismlari va ularni suv o'tkazish qobiliyatini aniqlash.
A2	Sug'orishga berilayotgan va oqava suvlarni hisobga olish
A3	Qishloq xo'jalik ekinlarni sug'orish rejimini aniqlash
A4	Sug'orish texnikasi elementlarini hisoblash.
A5	Suvlarning sifati va sug'orish uchun yarokliligini aniqlash
A6	Xo'jalik suvdan foydalanish rejasini tuzish

A7	Tuproqda tuzlarning yul qo'yilishi mumkin bo'lgan miqdorini aniqlash
A8	Tuproq tarkibidagi tuz va suv zahiralari aniqlash
A9	Tuproqlarning sho'rlanganlik darajasi, sizot suvlarning joylashgan chuqurligi va ularning minerallashtirilganlik darajasini o'simlik qoplamiga kura aniqlash.
A10	Sizot suvlar balansini aniqlash.
A11	Tuproqning tuz balansini aniqlash
A12	Zovurlashtirilgan va zovurlashtirilmagan sharoitda sho'r yuvishning umumiy me'yorini hisoblash
A13	Sho'r yuvish rejasini tuzish.
A14	Doimiy chuqur zovurlar (2,5-3 m) orasidagi masofani hisoblash.
A15	Zovur oqimi modulini aniqlash.

Mustaqil ta'lim va mustaqil ishlar (MT)	
MT41	Respublikamiz dehqonchiligining hozirgi holati, muammolar va hal qilish yo'llari bo'yicha ilmiy maqolalarni sharhi.
MT42	Tuproq unumdorligi va strukturasi yaxshilashga qaratilgan ilmiy maqolalarni sharhi
MT43	Tuproqning suv va havo rejimlarini yaxshilash ilmiy maqolalarni sharhi.
MT44	Begona o'tlarning tuproq-iqlim sharoiti va ekinlar agrotexnikasiga bog'liq holda tarqalishi va ularga qarshi kurash.
MT45	Ekin ekishdan keyin qator oralariga ishlov berish.
MT46	Yerga asosiy ishlov berish usullarining tuproq xususiyatlari va o'simliklarni o'sishi hamda rivojlanishiga ta'siri.
MT47	Yerni kuzgi bug'doy va go'za ekishga tayyorlash.
MT48	Har xil tuproqlarda qatqaloq hosil bo'lish xususiyatlari va uni yo'qotish yo'llari.
MT49	Yerlarni takroriy ekinlar ekishga tayyorlash
MT50	Qisqa rotatsiyali almashlab ekishga tayyorlash.
MT51	O'zbekiston Respublikasining Yer kodeksi, Suv va suvdan foydalanish to'g'risidagi qonuni, yerlarning meliorativ holatini yaxshilash va suvdan oqilona foydalanishga oid qarorlar.
MT52	Suv taqchil sharoitlarda qishloq xo'jalik ekinlarni sug'orishda suvdan tejimli foydalanish usullari (go'za, bug'doy, sholi, makkajo'xori va poliz ekinlari misolida).
MT53	Mevali bog'lar va uzumzorlarda tomchilatib sug'orish usulini qo'llash.
MT54	Fermer xo'jaligi yerlarining sho'rlanganlik kartasini tuzish va uning asosida sho'r yuvishni rejalashtirish
MT55	O'rtacha va kuchli sho'rlangan yerlarni o'zlashtirish texnologiyasi va ulardan samarali foydalanish yo'llari.
MT56	Sug'oriladigan yerlarda kollektor-zovur tarmoqlaridan samarali foydalanish yo'llari
MT57	Sho'rlangan yerlarda dastlabki o'zlashtirish ekinlarini yetishtirish texnologiyalari.

FANDAN BAHOLASH MEZONI VA TARTIBI

“Dehqonchilik va melioratsiya” fanidan talabalar bilimni baholash “Buxoro davlat universitetida ta'limning kredit tizimi sharoitlarida talabalar bilimni nazorat qilish tartibi va baholash mezonlari to'g'risida yo'riqnoma”ga asosan amalga oshiriladi.

Fan ajratilgan jami kredit (soat) miqdori: 8 (240 s).

Nazorat turi	Ajratilgan jami ball	Nazorat (topshiriq) shakli	Ballarning taqsimlanishi	Saralash bali
Oraliq nazorat	50 ball	Nazorat ishi: 13. Yozma ish (3 ta savol) 14. Yozma ish (3 ta savol)	20 ball 10 ball 10 ball	30 ball
		15. Talaba faolligi (laboratoriya)	10 ball (mashg'ulotlar soniga bo'linadi)	
		16. Mustaqil ish	20 ball (topshiriqlar soniga bo'linadi)	
Yakuniy nazorat	50 ball	Yozma ish (5 ta savol) yoki Test (50 ta savol)	50 ball (har bir savolga 10 balldan) 50 ball (har bir savolga 1 balldan)	30 ball

Fan bo'yicha yuqorida keltirilgan nazoratlarda to'plangan reyting umumlashtiriladi hamda yakunda ballar 5 baholik tizimga quyidagicha konvertatsiya qilinadi:

- **90-100 ball** – 5 (a'lo);
- **70-89 ball** – 4 (yaxshi);
- **60-69 ball** – 3 (qoniqarli);
- **0-59 ball** - 2 (qoniqarsiz).

Asosiy adabiyotlar	
9.	Chandrasekaran B., Annadurai K., Samasundaram E. A textbook of agronomy. New Dehli, 2010.
10.	Crop Rotation on Organic Farms: A Planning Manual, NRAEF 177 Charles L. Mohler and Ellen Johnson, Published by NRAEF, July 2009.
11.	Azimbaev S.A. Dehqonchilik, tuproqshunoslik va agroqimyo asoslari (Darslik). T. Iqtisodiyot-moliya 2006. - 180 b.
12.	Mo'minov K., Azimboev A., Sanaqulov A., Berdiboev E., Kenjaev YU. "Dehqonchilik va ilmiy izlanish asoslari" fanidan amaliy va laboratoriya, mashg'ulotlar. (O'quv qo'llanma), T., "Turon -iqbol" 2014. - 240 Artukmetov Z.A., Sheraliyev X.Sh. Ekinlarni sug'orish asoslari. (Darslik) T. : O'zbekiston faylasuflar milliy jamiyati, 2007.-312 b.
13.	Norqulov U., Sheraliyev X. Qishloq xo'jalik melioratsiyasi. (Darslik) T.: ToshDAU tahr-nashr. bo'limi, 2003.-214 b.
14.	To'xtashev B., Azimboyev S. Qarabayeva T., Berdiboyev E., Nurmatov B. Qishloq xo'jalik melioratsiyasi va yer tuzish fanidan amaliy va tajribaviy mashg'ulotlar (O'quv qo'llanma). T.: ToshDAU tahr-nashr. bo'limi, 2012.-187 b.
15.	Chandrasekaran B., Annadurai K., Samasundaram E. A textbook of agronomy. New Dehli, 2010.

Tavsiya qilinadigan qo'shimcha adabiyotlar	
35.	Mirziyoyev SH.M. Erkin va farovon demokratik O'zbekiston davlatini birgalikda barpo etamiz. Toshkent, "O'zbekiston" NMIU, 2017. — 56 b.

36.	Mirziyoyev SH.M. Qonun ustivorligi va inson manfaatlarini ta'minlash yurt taraqqiyoti va xalq farovonligi garovi. "O'zbekiston" NMIU, 2017.-47 b.
37.	Mirziyoyev Sh.M. Buyuk kelajagimizni mard va olijanob halqimiz bilan birga kuramiz. "O'zbekiston" NMIU, 2017.
38.	Mirziyoyev Sh.M. Tanqidiy tahlil, qat'iy tartib
39.	O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2017 yil 7-fevraldagi "O'zbekiston Respublikasini yanada rivojlantirish bo'yicha harakatlar strategiyasi to'g'risida" gi PF-4947-sonli Farmoni. O'zbekiston Respublikasi qonun hujjatlari to'plami, 2017 y., 6-son, 70-modda.
40.	O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2017 yil 1-iyundagi "2017 yilda boshqoli don ekinlaridan bushagan maydonlarga takroriy ekinlarni joylashtirish, ekish uchun talab etiladigan moddiy-texnika resurslarini o'z muddatida yetkazib berish chora-tadbirlari to'g'risida" gi PQ-3027-sonli Qarori.
41.	O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2017 yil 13-iyundagi "O'zbekiston Respublikasi qishloq xo'jaligi xodimlari kuni" bayram tadbirida belgilangan vazifalardan kelib chiqqan holda, qishloq xo'jaligining mavjud imkoniyatlaridan yanada samarali foydalanish, sohasida iktisodiy islohotlarni yanada chuqurlashtirish, ilm-fan yutu'leri va innovatsion yangiliklarni tizimli joriy etish va oziq-ov'at xavfsizligini ta'minlash bo'yicha kechiktirib bo'lmaydigan chora-tadbirlar to'g'risida" gi PK-3432-sonli Qarori.
42.	Azimbaev S.A., Artukmetov Z.A., Sheraliev X., Norqulov U., Shodmanov M. Umumiy dehqonchilik va melioratsiya asoslari. Kasb-hunar kollejlarning fermerlik yo'nalishi uchun darslik. T.: Uzkomsentr. 2002. - 182 b.
43.	Zaurov E.I. Dehqonchilikdan laboratoriya ishlari va amaliy mashg'ulotlar. "O'qituvchi" T.: 1979-175 b.
44.	Holiqov B. Bo'riyev Ya., Bo'riyev T. Almashlab ekish tizimlari va tuproq unumdorligi. Noshirlik yo'gdusi nashriyoti Toshkent
45.	Holiqov B. , Bo'riyev Ya, Bo'riyev T., Almashlab ekish dalalalida tuproqning agrofizik xossalari. Paxtachilikdagi dalzarb masalalar va uni rivojlantirish istiqbollari mavzusidagi xalqaro ilmiy
46.	Sheraliev X.,, SHodmanov M. «Dehqonchilik» Ma'ruzalar matni, T.: 2004.-39 b.
47.	Ermatov A.K. Sug'oriladigan dehqonchilik "O'qituvchi" T.:1983 Darslik-180 b.
Axborot manbaalari	
1.	www.mu.gov.uz - O'zbekiston Respublikasi hukumat portali.
2.	www.lex.uz - O'zbekiston Respublikasi Qonun hujjatlari
3.	ma'lumotlari milliy bazasi. 20.http.www.amazon.ru
4.	www.ziyonet.uz
5.	www.edu.uz
6.	http://www.TSAU.uz
7.	http://www.Grdano.aral

Fanning to'liq nomi: Tog' mevachiligi		
Fan kodi: TG 'MEE2508	Fanga ajratilgan kreditlar (ECTS): 8	davomiyligi: 1 semestr 240
Kafedra: Tuproqshunoslik		
Fan qaysi yo'nalish talabalari uchun: Mevachilik va uzumchilik		
Fan ma'ruza o'qituvchisi: Yunusov Rustam		
Fanga ajratilgan umumiy soatlar: 240	Email:	
Fan Laboratoriya mashg'ulotlari o'qituvchisi(lari) : Ganiyeva Feruza Amrilloyevna,		
Fan Amaliyot mashg'ulotlari o'qituvchisi(lari) : Ganiyeva Feruza Amrilloyevna,		
Prerekvizitlar:	Tanlov turi: Umumkasbiy fan	
<i>Fanning qisqacha bayoni</i> “Tog' mevachiligi “fanini o'rōganish jarayonida nazariy bilimlar, amaliy ko'nikmalar, uslubiy yondashuv hamda ilmiy dunyoqarashini shakllantirish vazifalarini bajaradi. Fan bo'yicha talabalarning bilim, ko'nikma va malakalariga quyidagi talablar qo'yiladi. Talaba: <ul style="list-style-type: none">– Tog' mevachiligi bo'yicha mahsuloti ishlab chiqarish uchun asosiy xom ashyosini;– Tog' mevachiligi klassifikatsiyasi;– Tog' mevachiligi oid bilim asoslari, iqtisodiy kategoriyalar to'g'risida tasavvurga ega bo'lishi;– Tog' mevachiligi asoslarini, qonuniyatlarini, tushunchalar, kategoriyalarni, iqtisodiy jarayonlarning xususiyatlarini bilishi va ulardan foydalana olishi;– Talaba hodisa va jarayonlarni tahlil qilish usullarini qo'llash, muammolar bo'yicha yechimlar qabul qilish ko'nikmalarga ega bo'lishi kerak.		

O'quv fanining maqsadi va vazifasi

Tog' mevachiligi maqsadi— talabalarga qishloq xo'jaligi sohasida (Agrosanoat majmuasida - ASM, Fermer xo'jaliklarida, “Klaster” tizimida mahsulotlarni ishlab chiqarish, saqlash va qayta ishlash) Tog' mevachiligini samarali qo'llashni tashkil etadigan, aholini va sanoatni qishloq xo'jaligi mahsulotlariga bo'lgan talabini to'liq qondirishga o'z hissasini qo'sha oladigan malakali mutaxassis tayyorlashda fan bo'yicha zarur bo'lgan bilim va amaliy ko'nikmalarni shakllantirishdir.

Fan yakunida talabalar quyidagi malaka va ko'nikmalarga ega bo'lishadi:

- i Tog' mevachiligining nazariy asoslarini o'rganish,;
- Tog' mevachiligini tuzilishini va ishlash jarayonini o'rganish;
- eng yaxshi agrotexnik usullarni ishlab chiqarishga tadbir etishni o'rganish;
- texnologik jarayonlarni loyihalash bo'yicha yo'nalish ixtisosligiga mos bilim, ko'nikma va malaka shakllantirish

Ma'ruza mashg'ulotlari

Ma'ruza mashg'ulotlari katta sig'imli, multimedia qurilmalari bilan jihozlangan o'quv auditoriyalarida olib boriladi.

Amaliy mashg'ulotlar

Amaliy mashg'ulotlar multimedia qurilmalari bilan jihozlangan auditoriyada har bir akademik guruhga alohida o'tiladi. Mashg'ulotlar faol va interfaol usullar yordamida o'tiladi, “Keys-stadi” texnologiyasi ishlatiladi. Ko'rgazmali materiallar va axborotlar multimedia qurilmalari yordamida uzatiladi. Shuningdek, mavzudan kelib chiqib dars mashg'uloti sayyor dars tarzida olib boriladi.

Laboratoriya mashg'ulotlar

Laboratoriya mashg'ulotlari jihozlangan laboratoriya xonalarida o'tiladi

Mustaqil ta'lim

Mustaqil o'zlashtiriladigan mavzular bo'yicha talabalar tomonidan taqdimotlar, guruh bilan ishlanmalar, referatlar tayyorlanadi.

№	Fan mavzulari	Ma'ruza soatlar hajmi	Amaliy mashg'ulot soatlar hajmi	Mustaqil ta'lim soatlari
1	Tog' mevachiligini xalq xo'jaligidagi ahamiyati	4	4	6
2	Tog' mevachiligining ajralib turadigan xususiyatlari	2	2	6
3	Tog' oldi va tog'li sharoitda bog' barpo qilish	4	4	8
4	Tog' oldi va tog'li sharoitda kesish va shakl berish nusullarini qo'llash	4	4	8
5	Tog' oldi va tog'li sharoitda ko'chat o'tkazish tartibi	4	4	8
6	Tog' oldi va tog'li sharoitda bog'larni sug'orish usullari	4	4	8
7	Tog' oldi va tog'li sharoitda kasallik va zararkunandalardan himoyalash usullari	4	4	8
8	Tog' oldi va tog'li sharoitda mevalarni yig'ib olish va saqlash jarayonlari	4	4	8
		30	30	60

Kontakt soatlari*: mustaqil ta'lim topshiriqlarini bajarish, ularni taqdim etish, zarur ma'lumotlar va turli materiallar bo'yicha savollarga quyidagi grafik asosida o'qituvchiga murojaat qilishingiz mumkin:

№	Kun	Vaqt	Xona
1.	Chorshanba	10.00 – 12.00	302
2.	Shanba	10.00 – 12.00	302

Baholash:

“Qishloq xo'jaligini mexanizatsiyalashtirish va avtomatlashtirish” fanidan talabalar bilimini baholash “Buxoro davlat universitetida ta'limning kredit tizimi sharoitlarida talabalar bilimini nazorat qilish tartibi va baholash mezonlari to'g'risida yo'riqnoma”ga asosan amalga oshiriladi.

Fan ajratilgan jami kredit (soat) miqdori: 6 (180 s) (1 semestr uchun)

Nazorat turi	Ajratilgan jami ball	Nazorat (topshiriq) shakli	Ballarning taqsimlanishi	Saralash bali
Oraliq nazorat	70 ball	Nazorat ishi: 17.Yozma ish (3 ta savol) 18.Yozma ish (3 ta savol)	30 ball 10 ball 10 ball 10 ball	42 ball
		19.Talaba faolligi (amaliy va seminar)	20 ball (mashg'ulotlar soniga bo'linadi)	
		20.Mustaqil ish	20 ball (topshiriqlar soniga bo'linadi)	

Yakuniy nazorat	30 ball	Yozma ish (3 ta savol) yoki Test (30 ta savol)	30 ball (har bir savolga 10 balldan) 30 ball (har bir savolga 1 balldan)	18 ball
------------------------	----------------	--	---	----------------

Asosiy adabiyotlar:

1. Donnel Hant Farm Pover and Machineri Management. USA. 2016 (darslik).
2. A.Obidov, R.Xalilov va boshqalar Qishloq xo'jaligini ishlabchqarishini mexanizatsiyalashtirish. Toshkent «O'zbekiston faylasuflari milliy jamiyati» - 2018 (lotin alifbosida).
3. A.I. Komilov, K.A. Sharipov, N.T. Umirov, I.M.Marupov,R.T.Rustamov Traktor va avtomobillar. Toshkent «Talqin» - 2003. (lotin alifbosida).
4. Shoumarova M., Abdillaev T. Qishloq xo'jaligi mashinalari.Toshkent, O'qituvchi 2002y. (darslik).
5. N.I.Vershaginidr. Organizatsiya i texnologiya mexanizirovannix rabotvrastyeniye vodstvye, Uchyeб, posb № IRPO; Izd.uyentr «Akademiya», 2000 (darslik).
6. F.B.Yevdokimov Umumiy elektrotexnika T.O'qituvchi.1995. (darslik).
7. A. Obidov Mashina-traktor parkidan foydalanish. Toshkent. "Tafakkur qanoti", 2013. (darslik).

Qo'shimcha adabiyotlar.

8. SH.M.Mirziyoyev Tanqidiytaxlil, qat'iytartibintizomva shaxsiyjavobgarliq- har bir rahbar faoliyatining kundalik qoidasi bo'lishi keraq. O'zbekiston Vazirlar Mahkamasining 2016 yil yakunlari va 2017 yilistiqbollariga bag'ishlangan majlisdagi O'zbekqiston Respublikasi Prezidentining nutqi.Xalq so'zi gazetasi 2017 yil 16yanvar, №11.
9. SH.M. Mirziyoyev Erkin va farovon demokratik O'zbekiston davlatini birgalikda barpo etamiz. Toshkent, "O'zbeqiston" NMIU, 2017.-29 b.
10. SH.M. Mirziyoyev Qonun ustuvorligi va insonmanfaatlarini ta'minlash yurt taraqqiyoti va xalq farovonligining garovi. "O'zbeqiston" NMIU, 2017.-47 b.
11. SH.M. Mirziyoyev Buyuk kelajagimizni mard va oliyjanob xalqimiz bilan birga quramiz. "O'zbeqiston" NMIU, 2017. —485 b.
12. I.A.Karimov "Qishloq xo'jaligi taraqqiyoti — to'kin hayot manbai". Toshqent, "O'zbekiston", 1998.
13. O'zbekiston Respubliqasi Prezidentiva Vazirlar Mahkamasi agrar sektor bo'yicha qabul qilgan qarorlari.
14. Shoumarova M., Abdillaev T. Qishloq xo'jaligi mashinalari. Toshqent 2006y. (lotin alifbosida darsliq)
15. Shoumarova M. AbdillaevT. Qishloq xo'jaligi mashinalari. (internetdagi nusxasi).
16. Multimediya darslik. Qishloq xo'jaligi mashinalari (lotin alifbosida).
17. O.Q.Urimboyevva boshqalar. «Qishloq xo'jalik ishlab chiqarishini mexanizayalash» (Ma`ruzalar matni).

Axborotmanbaalari.

18. www.mu.gou- O'zbekiston Respublikasi hukumat portali.
19. www.lex.uz - O'zbekiston Respublikasi Qonun hujjatlari ma'lumotlari milliy bazasi.20.http.www.amazon.ru
21. .http.www.books.ru
22. .http.www.ziyonet.uz

Fan platformasi		
Fanning to'liq nomi: Meva ko'chatzori		
Fan kodi: MEK 1708	Fanga ajratilgan kreditlar (ECTS): 4	davomiyligi: 5 semestr
Kafedra: Tuproqshunoslik		
Fan qaysi yo'nalish talabalari uchun: Mevachilik va uzumchilik		
Fan ma'ruza o'qituvchisi: Yunusov Rustam		
Fanga ajratilgan umumiy soatlar: 240	Email:	
Fan Amaliyot mashg'ulotlari o'qituvchisi(lari) : Ganiyeva Feruza Amrillovovna		
Prerekvizitlar:	Tanlov turi: Umumkasbiy fan	
Fanning qisqacha bayoni: “Meva kучатзори” фани ихтисослик фанлар блокига киритилган курс хисобланиб, 3-курсларга уқитилиши мақсадга мувофиқ. “Мева кучатзори” фани ихтисослик фанлар туркумига киради ва Мевачилик ва узумчилик таълим йуналишлари уқитилади. Мазкур фан бошка фанларнинг назарий ва услубий асосини ташкил қилиб, уз ривожда аниқ йуналишдаги кишлок хужалик фанлари учун замин булиб хизмат қилади..		

О'quv fanining maqsadi va vazifasi

мутахассисларни мева кучатчилигининг

хозирги ахволи, асосий ривожланиш истикболлари ва мевали усимликлар кучатини етиштиришнинг прогрессив технологиялари билан таништириш, интродукция қилинган мевали усимликларни қупайтиришга қаратиш

- дала шароитида мева кучатларини етиштиришнинг илгор технологиялари тугрисида, мева кучатларни ишлатилиши, ташки мухит омилларига кура гурухларга ажратиш, қупайтириш усулларини урганиш;

- усимликларни усиш ва ривожланиш босқичларини мева кучатларни уруглари ҳамда кучатлари тузилиши;

- талабани ушбу фан буйича олган назарий ва амапий билимларини курс иши ва битирув ишларини бажариш билан реал шароитида куллаш буйича куникмапар хосил қилдиришдир.

Фан буйича талабаларнинг билим, куникма ва малакаларига қуйидаги талаблар қуйилади

Fan yakunida talabalar quyidagi malaka va ko'nikmalarga ega bo'lishadi:

- Meva ko'chatzorini tashkil etish nazariy asoslarini o'rganish,;
- Meva ko'chat turlari uning bo'limlari hamda talabarga ilmiy asoslangan payvand qilish jarayonlarinin to'liq o'rgatadi
- eng yaxshi agrotexnik usullarni ishlab chiqarishga tadbiq etishni o'rganish;
- texnologik jarayonlarni loyihalash bo'yicha yo'nalish ixtisosligiga mos bilim, ko'nikma va malaka shakllantirish

Ma'ruza mashg'ulotlari

Ma'ruza mashg'ulotlari katta sig'imli, multimedia qurilmalari bilan jihozlangan o'quv auditoriyalarida olib boriladi.

Amaliy mashg'ulotlar

Amaliy mashg'ulotlar multimedia qurilmalari bilan jihozlangan auditoriyada har bir akademik guruhga alohida o'tiladi. Mashg'ulotlar faol va interfaol usullar yordamida o'tiladi, “Keys-stadi” texnologiyasi

ishlatiladi. Ko'rgazmali materiallar va axborotlar multimedia qurilmalari yordamida uzatiladi. Shuningdek, mavzudan kelib chiqib dars mashg'uloti sayyor dars tarzida olib boriladi.

Laboratoriya mashg'ulotlar

Laboratoriya mashg'ulotlari jihozlangan laboratoriya xonalarida o'tiladi

Mustaqil ta'lim

Mustaqil o'zlashtiriladigan mavzular bo'yicha talabalar tomonidan taqdimotlar, guruh bilan ishlanmalar, referatlar tayyorlanadi.

№	Fan mavzulari	Ma'ruza soatlar hajmi	Laboratoriya mashg'ulot soatlar hajmi	Mustaqil ta'lim soatlari
1	Uzbekistan kучатчилигининг асосий масалалари ва уларни хал этиш йуллари	4	4	8
2	Кирнш. Мевали усимликлар кучатини етиштиришнинг тарихи, ахамияти ва ривожлантириш истикболлари Uzbekistan кучатчилигининг асосий масалалари ва уларни хал этиш йуллари	4	4	8
3	Намунали кучатзорлар ташкил килиш.	4	4	8
4	Мева дарахтлари учун пайвандтаглари танлаш.	4	4	8
5	Пайвандтаглари уругдан ва вегетатив купайтириш	4	4	8
6	Мева кучатзорининг биринчи даласида амалга ошириладиган тадбирлар	4	4	8
7	Мева кучатзорининг иккинчи даласида (шакл бериш майдонида) амалга ошириладиган тадбирлар	4	4	8
8	Мевали усимликларни яшил ва ярим ёгочлашган каламчаларидан купайтириш.	4	4	8
9	Анор ва анжир кучатини етиштириш технологияси	4	4	8
10	Хурмо ва чилонжийда кучатини етиштириш технологияси	4	4	8
11	Резавор мевали усимликлар кучатини етиштириш технологияси.	4	4	8
12	Ёнгок мевали усимликлар кучатини етиштириш технологияси.	4	4	8
13	Мева ва резавор мева усимликларини "invitro" усулида купайтириш технологияси	4	4	8
14	Токни кучатини етиштириш технологияси	4	4	8
15	Тайёр кучатларни ковлаб олиш саралаш ва саклаш	4	4	8
Jami		60	60	120

Kontakt soatlari*: mustaqil ta'lim topshiriqlarini bajarish, ularni taqdim etish, zarur ma'lumotlar va turli materiallar bo'yicha savollarga quyidagi grafik asosida o'qituvchiga murijaat qilishingiz mumkin:

Nazorat turi	Ajratilgan jami ball	Nazorat (topshiriq) shakli	Ballarning taqsimlanishi	Saralash bali
Oraliq nazorat	70 ball	Nazorat ishi: 21.Yozma ish (3 ta savol)	30 ball 10 ball	42 ball

		22.Yozma ish (3 ta savol)	10 ball 10 ball	
		23.Talaba faolligi (amaliy va seminar)	20 ball (mashg'ulotlar soniga bo'linadi)	
		24.Mustaqil ish	20 ball (topshiriqlar soniga bo'linadi)	
Yakuniy nazorat	30 ball	Yozma ish (3 ta savol) yoki Test (30 ta savol)	30 ball (har bir savolga 10 balldan) 30 ball (har bir savolga 1 balldan)	18 ball

Fan platformasi		
Fanning to'liq nomi: Chorvachilik va ipakchilik asoslari		
Fan kodi: Chori3307	Fanga ajratilgan kreditlar (ECTS): 7	davomiyligi: 3 semestr
Kafedra: Tuproqshunoslik		
Fan qaysi yo'nalish talabalari uchun: Mevachilik va uzumchilik		
Fan ma'ruza o'qituvchisi: To'rayeva .Nargiza Ne`matilloevna		
Fanga ajratilgan umumiy soatlar: 210	Email: nturayeva71@gmail.com	
Fan Amaliy mashg'ulotlari o'qituvchisi(lari) : To'rayeva Nargiza.Ne`matilloevna		
Prerekvizitlar:	Tanlov turi:Majburiy fan	
<p>Fanning qisqacha bayoni: Chorvachilik-ipakchilik mahsulotlari va xom ashyosini (go'sht,tuxum,asal,jun,qorako'l hamda mo'y nabop terilar hamda pillalarni)davlat me'yori talabi asosida ishlab chiqarish ularni sifatini yaxshilash va xom-ashyoni qayta ishlash sanoatiga yetkazib berishi hamda chorvachiikning iqtisodiy samaradorligini oshirishni usullarini ishlab chiqarishga tadbiiq etish bo'yicha talabalarda amaliy ko'nikmalarni shakllantirish.</p>		

O'quv fanining maqsadi va vazifasi

Fanni o'qitishdan maqsad — talabalarga O'zbekistonda chorvachilik va ipakchilikni rivojlantirishning nazariy asoslari, hozirgi holati va istiqboli,chorva hayvonlarini kelib chiqishi,xonakilashtirish,zot to'g'risidagi ta'limotning rivojlanish tarixi,chorva mollarini oziqlantirishning ilmiy asoslari,ozuqa rasionlarini tuzish,chorvachilikda tanlash va saralash usullaridan foydalanish,chorva mollarini sun'iy usulda urchitish texnologiyasi,inson hayotida chorva va ipak mahsulotlarini ahamiyatini,shu sohaning jadal,ilgor va chet mamlakatlar texnologiyalarini,fermer xo'laligida chorva mahsulotlar etishtirish va tayorlash muammolarini hal eta bilishni o'rgatish hamda ularni amaliyotda qo'llash ko'nikmasini hosil qilishdan iborat.

Fan yakunida talabalar quyidagi malaka va ko'nikmalarga ega bo'lishadi:

- inson hayotida chorva va ipak mahsulotlarini ahamiyatini,shu sohaning jadal,ilgor va chet mamlakatlar texnologiyalarini,fermer xo'laligida chorva va ipak mahsulotlar etishtirish va tayorlash muammolarini hal eta bilishni o'rgatish hamda ularni amaliyotda qo'llash ko'nikmasini hosil qilishdan iborat.
- chorva mollarini oziqlantirishning ilmiy asoslari,ozuqa rasionlarini tuzish,chorvachilikda tanlash va saralash usullaridan foydalanishni ko'rib chiqish;
- chorva mahsulotlar etishtirish va tayorlash muammolarini hal eta bilishni o'rgatish eng yaxshi

chiqarishni tadbiq etishni o'rganish;

- chorva mahsulotlar etishtirish va tayorlash muammolarini amaliyotda qo'llash ko'nikmasini hosil qilishdan iborat.

Ma'ruza mashg'ulotlari

Ma'ruza mashg'ulotlari katta sig'imli, multimedia qurilmalari bilan jihozlangan o'quv auditoriyalarida olib boriladi.

Amaliy mashg'ulotlar

Amaliy mashg'ulotlar multimedia qurilmalari bilan jihozlangan auditoriyada har bir akademik guruhga alohida o'tiladi. Mashg'ulotlar faol va interfaol usullar yordamida o'tiladi, "Keys-stadi" texnologiyasi ishlatiladi. Ko'rgazmali materiallar va axborotlar multimedia qurilmalari yordamida uzatiladi. Shuningdek, mavzudan kelib chiqib dars mashg'uloti sayyor dars tarzida olib boriladi.

Mustaqil ta'lim

Mustaqil o'zlashtiriladigan mavzular bo'yicha talabalar tomonidan taqdimotlar, guruh bilan

t/r	Mashg'ulotlar shakli: Ma'ruza	Soat
M.1	Kirish. Chorvachilik asoslari faniga kirish, Qishloq xo'jaligi hayvonlarini kelib chiqishi va uning yovvoyi ajdodlari	2
M.2	Qishloq xo'jaligi hayvonlarini o'sish va rivojlanish qonuniyatlari	2
M.3	Qishloq xo'jaligi hayvonlarini urchitish asoslari. Urchitish usullari	2
M.4	Qishloq xo'jaligi hayvonlarini oziqlantirish asoslari. Oziqalar klassifikatsiyasi. Oziqalarni tayyorlash	2
M.5	Qoramolchilik. Qoramollarni klassifikatsiyasi biologik xususiyatlari va zotlari.	2
M.6	Qo'ychilik. Qo'ylar klassifikatsiyasi, biologik xususiyatlari va zotlari	2
M.7	Cho'chqachilik. Cho'chqalarning biologik xususiyatlari va zotlari	
M.8	Parrandachilikni ahamiyati va biologik xususiyatlari. Parranda zotlari	2
M.9	Yilqichilik. Otlarning biologik xususiyatlari va zotlari.	2
M.10	Kirish. Ipakchilikni kelib chiqishi va xalq xo'jaligidagi tutgan o'ni. Ipak qurti biologiyasi va embriologiyasi	2
M.11	Inkubatoriyani tanlash va tashkil etish. Ipak qurti urug'ini jonlashtirish usullari, tortish va tarqatish tartibi. Urug' ochirish maxsus binolar, ya'ni inkubatoriya	2
M.12	Ipak qurtiga tashqi muhit omillarini ta'siri. Ipak qurtini boqish agrotexnikasi.	2
M.13	Pillalarni qabul qilish. navlarga ajratish. Pillalarga dastlabki ishlov berish	2
M.14	Ipak qurtining kasalliklari, zararkunandalari va ularga qarshi kurash choralari.	2
M.15	Tutchilik asoslari faniga kirish. Tut daraxtining tuzilishi va uning sistematikasi. Oziqa beruvchi maxsus tutzorlar tashkil etish va bargidan foydalanish. Tut daraxti kasalliklari zararkunandalari hamda ularga qarshi kurash choralari	2
	jami	30soat

Ma'ruza mashg'ulotlari multimedia qurilmalari bilan jihozlangan auditoriyada akadem guruhlar oqimi uchun o'tiladi.

Amaliy mashg'ulot mavzulari

1.A	Qishloq xo'jalik xayvonlarini eksterini va intererini o'rganish	2
2A	Qishloq xo'jalik xayvonlarini tamg' alash va tirik vaznini aniqlash usullari	2
3A	Qoramollar yoshini aniqlash usullari.	2

4A	Chorvachilikda qo`llaniladigan birlamchi zootexnika hujjatlari	2
5A	Oziqani kimyoviy tarkibi	2
6A	Oziqani hazm bo`lishi va hazm bo`lish koefsentini aniqlash.	2
7A	Sigirlar yelinini morfofunktsional xususiyatlarini organish	2
8A	Xo`jalikda uzluksiz sut ishlab chiqarish texnologiyasi	2
9A	Chorvachilik fermalariga zoogigienik talablar	2
	Chorvachilikdan	2
10A	Ipak qurtini hayvonot olamida tutgan o`rni va rivojlanish davrlari.	2
11A	Tut ipak qurti embriologiyasi..	2
12A	Inkubatoriyani tanlash va tayorlash. Ipak qurti urug`ini jonlantirishga qo`yish muddatlarini aniqlash.ipak qurti urug`ini jonlantirish usullari va tartibi.	2
13A	Harorat namlik va havo tarkibini o`lchash. Qurt boqishga tayorgarlik ko`rish. Kichik yoshdagi ipak qurtlarini parvarishlash va siyraklashtirish. Katta yoshdagi qurtlarni boqish va g`analash.	2
15A	Pillalarni terish va topshirish tartibi.Pillalarini g`umbagini o`ldirish va quritish.	2
16A	Ipak qurti urug`chiligi va naslchiligi.	2
	jami	30
t/r	Laboratoiya mashulotlar mavzulari	Soat
L.1.	Qishloq xo`jalik xayvonlarining tana o`lchamlari va indeklari	2
L.2	Qishloq xo`jalik xayvonlarini o`shini hisobga olish	2
L.3	Fermer xo`jaliklarida dag`al va shirali oziqalarni hisobga olish	2
L.4	Sog`in sigirlar uchun rasion tuzish	2
L.5	Sigirlarni sut mahsuldorligini hisobga olish	2
L.6	Sigirlarni go`sh mahsuldorligini hisobga olish	2
L7	Fermalarda sut tarkibidagi yog` miqdorini aniqlash	2
L.5	Qishloq xo`jalik xayvonlarini so`yish texnologiyasi	2
L.6	Ona cho`chqalardan foydalanishning iqtisodiy samaradorligini aniqlash.	2
	Chorvachilikdan jami	18s
L.1	Ipak qurtini morfologiyasi va anatomiyasi va fiziologiyasi	2
L.2	Embrionning hosil bo`lishi va rivojlanishi Urug`don va tuxumdonni tuzilishi	2
L.3	Jonlangan qurtlarni tortish tarqatish tartibi.	2
L.4	Pillalarni navlarga ajratish	2
L.5	Ipak qurtining kasalliklari va zararkunandalariga qarshi kurash.	2
L.6	Tut bargaining morfologik tuzilishiga qarab navlarga ajratish. Tut daraxti kasalliklari va zararkunandalariga qarshi kurash choralari	2
	Jami:	12s

Mustaqil ta`lim

M.T.1	Qishloq xo`jaligi hayvonlarining induvidial rivojlanishi.
M.T.2	Chorva mollarining ozuqa moddalariga talabi

M.T.3	O'zbekistonda tumanlashtirilgan qoramol, qo'y, cho'chqa,ot va paranda zotlari tavsifi.
M.T.4	Chorva mahsulotlarining ishlab chiqarishining ilmiy va amaliy asoslari.
M.T.5	Sanoat asosida parranda go'shti va tuxum yetishtirish texnologiyasi
M.T.6	Mahsulotlarga birlamchi ishlov berish va marketing xizmati ko'rsatishda ilor fermer xo'jaliklaridagi texnologik jarayon.
M.T.7	Hayvon mahsulotlaridan olinadigan oziqalar tavsifi.
M.T.8	Silos tayyorlash texnologiyasi.
M.T.9	Senaj tayyorlash texnologiyasi.
M.T.10	Pichan tayyorlash texnologiyasi
M.T.11	Sof zotli urchitish va uning ahamiyati
M.T.12	Chatishtirish usullari va ularni tavsifi.
M.T.13	Qishloq xo'jalik hayvonlarini kelib chiqishini o'rganish
M.T.14	Gibridlash yo'li bilan yaratilgan qoramol zotini tavsifi
M.T.15	O'zbekistonda yaratilgan qoramol zotini tavsifi
M.T.16	Teri beruvchi qo'y zotini tavsifi
M.T.17	Oziqa sifatini aniqlash usullari .
M.T.18	Bekon tipidagi cho'chqa zotlarini tavsifi
M.T.19	Universal tip yo'nalishidagi cho'chqa zotlarini tavsifi
M.T.20	Sigirlarni soyish usullari va texnologiyasi .
M.T.21	Go'shtni morfologik tuzilishi va kimyoviy tarkibi
M.T.22	Barcha qishloq xo'jlik hayvonlar sutini kimyoviy tarkibi.
M.T.23	Sigirlarni mashinada sog'ishga yaroqligini aniqlashdagi talablar
M.T.24	Inkubatsiyaga qo'yiladigan tuxumlarga talablar
M.T.25	Qoramolchilikda naslchilik ishlari
M.T.26	Qo'ychilikda naslchilik ishlari.
M.T.27	Parandachilikda naslchilik ishlari
M.T.28	Cho'chqachilikda naslchilik ishlari.
M.T.29	Yilqichilikda naslchilik ishlari.
M.T.30	Chorvachilikda tanlash va saralash ishlari.
M.T.31	Oziqalarning kimyoviy tarkibi
M.T.32	Otlarning ish berish qobiliyatini aniqlash
M.T.33	Tuxumning tovarligi va morfologik tuzilishi
M.T.34	Qorabayir ot zotining tavsifi
M.T.35	Broyler go'shti etishtirish texnologiyasi
M.T.36	Tuxum yo'nalishidagi tovuq zotlari va krosslarining tavsifi
M.T.37	Ipak qurtini hayvonot olamida tutgan o'rni va rivojlanish davrlari.
M.T.38	Ipak qurtining morfologik va anatomik tuzilishi.
M.T.39	Ipak qurtining zoologik sistematikasi.
M.T.40	Tut ipak qurtining ovqat hazm qilish organlari.
M.T.41	Tut ipak qurtining qon aylanish va nafas olish sistemasini.
M.T.42	Ipak qurti embriologiyasiningtarixiy rivojlanishi
M.T.43	Tuxumni hosil bo'lishi va uning otalanishi.
M.T.44	Tuxumda embrioning hosil bo'lishi va uning rivojlanish bosqichlari.
M.T.45	Tut ipak qurti uruini jonlantirishga qo'yish muddatlarini aniqlash usullari.
M.T.46	Tut ipak qurti boqish agrotexnikasi usullari.
M.T.47	Takroriy qurt boqish agrotexnikasi
M.T.48	Dasta va uning turlari
M.T.49	Pilla o'rash biodinamikasi va bosqichlari
M.T.50	Pillalarga dastlabki ishlov berish
M.T.51	Ipak qurtining kasalliklari,zararkunandalari va ularga qarshi kurash choralarini

M.T.52	Tut ipak qurti zotlari va ularning seleksion tasnifi
M.T.53	Ipak qurtida naslchilik ishlari
M.T.54	Ipak qurti urug`ini tayyorlash usullari
M.T.55	Tut daraxti sistematikasi va geografik tarqalishi
M.T.56	Tut daraxti tuzilishi va organlarning vazifalari
M.T.57	Tut daraxti ko`paytirish usullari va tartibi.
M.T.58	Tut daraxti seleksiyasi va uni o`zgaruvchanligi
M.T.59	Tut daraxti uruchiligi va tut urug`ini tayyorlash texnologiyasi
M.T.60	Tut daraxtini tashqi muhit omillariga bo`lgan talabi
Umumiy jami 120 soat.	

Kontakt soatlari*: mustaqil ta'lim topshiriqlarini bajarish, ularni taqdim etish, zarur ma'lumotlar va turli materiallar bo'yicha savollarga quyidagi grafik asosida o'qituvchiga murojaat qilishingiz mumkin:

Nazorat turi	Ajratilgan jami ball	Nazorat (topshiriq) shakli	Ballarning taqsimlanishi	Saralash bali
Oraliq nazorat	70 ball	Nazorat ishi:	30 ball	42 ball
		25. Yozma ish (3 ta savol)	10 ball	
		26. Yozma ish (3 ta savol)	10 ball	
		27. Talaba faolligi (amaliy va seminar)	20 ball (mashg'ulotlar soniga bo'linadi)	
		28. Mustaqil ish	20 ball (topshiriqlar soniga bo'linadi)	
Yakuniy nazorat	30 ball	Yozma ish (3 ta savol) yoki Test (30 ta savol)	30 ball (har bir savolga 10 balldan) 30 ball (har bir savolga 1 balldan)	18 ball

Asosiy adabiyotlar.

- 1.Murlen Felius,Peter A.Koolmess,Bert Theunissen.On the Breeds of Cattle-Historik and Current Classifications.2011.Tutorial.
- 2.Steven Leeson and J.O.Summers.Broiler Breeder Production.
- 3.Rosalee Sinn,Paul Rudenberg.Barbara Carter, Raising G`oatsfo Milk and Meat 2008.Textstbook
- 4.Written by Herman R,Purdy,R.John Dawes and Dr.Robert Hough.revissons by Don Hitzl. Breds of Cattle,Updated E Revised 2nd Edition.2008 .Tutorial
- 5..T.X.Ikromova "CHorvachilik asoslari"Darslik.O`qituvchi 1996
- 6..Do'stqulov S.va boshqalar."CHorva mollarini urchitish."Qo'llanma Toshkent "Mehnat"1993 yil
- 7.U.SH.Ballasov, R.H.Hamroqulov va boshqalar."CHorvachilikdan amaliy mashg'ulotlar"
- 8.T.SH.Akmalxonov,S.SH.Isamuxamedov,U.T.Xodjaev,B.SH.YUusupov "Chorvachilikdan amaliy mashg'ulotlar"Toshkent-2009yil.
- 9.P.S.Sobirov.A.Qahhorov,S.D.Do'stqulov"Chorva mollarni urchitish"

Samarqand 2003y

10. Tribhuban Et. Al. Singh "Silkworm Physiology. Textbook. Daya Publishing House. Delhi-110035, 2009. 236 bet

11. Mohammed Shamsiddin-Silkworm Physiology. A Synopsis Textbook. Daya Publishing House, Delhi - 110035, 2009. R 208.

12. Ua. Tazima "Zilkworn" 2014 (textbook), 236 bet

13. S. Islomxo'jayev, K. Boboyev, K. G'ulomov "Parandachilikdan amaliy mashg'ulotlar" O'quv qo'llanma. T. "O'zbekiston" 1996y

14. U. Nosirov "Qoramolchilik". Darslik. T. 2001y

15. A. Kalashnikov va boshqalar. "Chorva mollarini oziqlantirish norma va rasionlari. Darslik, M. 2008.

Qo'shimcha adabiyotlar

1. Mirziyoev, SH. M., Erkin va demografik O'zbekiston davlatini birgalikda barpo etamiz. Toshkent "O'zbekiston" NMIU, 2017-56 bet.

2. Mirziyoev, SH. M., Qonun ustivorligi va inson manfaatlarini ta'minlash yurt taraqqiyoti va xalq farovonligining garovi. "O'zbekiston", NMIU, 2017-485 bet.

3. Hamroqulov, R., Kariboev, K., "Qishloq xo'jalik hayvonlarini oziqlantirish" darslik. Toshkent, 1999yil

4. Islomxo'jaev, S., Boboev, K., G'ulomov, K., "Parandachilikdan amaliy mashg'ulotlar" o'quv qo'llanma. T. O'zbekiston, 1996y.

5. "O'zbekistonda chorvachilik" © "Nasaf" nashriyoti 2010

6. "Integrated livestock-fish farming systems" byd. C. Little and P. Edwards, Food and Agriculture organization of the united nations rome 2003

Internet saytlari

1. www.gov.uz - O'zbekiston Respublikasi portali.

2. www.agronews.ru - Agro yangiliklar portali.

3. www.proagro.com.ua/news - Agro program xabarlarini

4. www.ziyo.net - Bilimlar portali

5. www.edu.diplomax.ru/

6. www.red-rose.ru/

Fan nomi:	O'simlikshunoslik
Fan turi:	Majburiy
Fan kodi:	O'SM 2406
Yil:	2021-2022
Semestr:	4
Ta'lim shakli:	Kunduzgi
Mashg'ulotlar shakli va semestrga ajratilgan soatlar:	180
Ma'ruza	30
Amaliy mashg'ulotlar	60
Laboratoriya mashg'ulotlari	

Seminar	-
Mustaqil ta'lim	90
Kredit miqdori:	6
Baholash shakli:	Imtihon
Fan tili:	O'zbek

Fanning maqsadi (FM)	
FM1	<p>O'simlikshunoslik fanini o'qitishdan maqsad – o'simlikshunoslikning ilmiy asoslarini; rivojlanish tarixini; madaniy ekinlarning xalq xo'jaligidagi ahamiyati va ularni rayonlashtirishni; biologik xususiyatlarini; etishtirish va yig'ib-terib olish usullarini; istiqbolli turlari va navlarini; agrotexnikasi va ekish texnologiyasini o'rgatish hamda ularni amaliyotda tadbiq etish ko'nikmasini hosil qilishdan iborat.</p> <p>O'simliklarning o'sish va rivojlanish qonuniyatlarini bilishi uchun laboratoriya va dala tajriba usullarini o'tkazish; donli, dukkakli-don, moyli, tolali, ildiz va tuganak mevali ekinlar sistemikasini tuzish; ularning morfologik belgilarini, turlarini aniqlash; ekinlarning rivojlanish fazalari, shoxlanish tiplarini, gul tuzilishlarini fenologik kuzatish; ekinlarning urug'ini tashqi belgilariga qarab aniqlashni o'rganishdan iborat.</p>
FM2	Fan va ta'lim integratsiyasi mazmun mohiyatidan kelib chiqqan holda innovatsiyalarni ta'lim tizimiga keng jalb etish, zamonaviy axborot-kommunikatsiya tizimidan keng foydalanish.
Fanni o'zlashtirish uchun zarur boshlang'ich bilimlar	
1.	<p>O'simliklarning hayot omillari va tashqi muhit sharoiti; ekin ekish muddati, usullari va normasi; o'simlikshunoslikning nazariy va amaliy masalalarini o'rganishda qo'llaniladigan tuproqshunoslik ta'lim yo'nalishiga oid zamonaviy tadqiqot usullari; ulardan oqilona foydalana olish to'g'risida zarur boshlang'ich bilimlarni o'rganishi lozim.</p> <p>“O'simlikshunoslik” fanining ilmiy asoslarini; o'simliklarning kelib chiqish markazlarini; botanik va biologik xususiyatlarini; o'simliklardan yuqori hosil etishtirish agrotexnologiyasini, dala ekinlarini o'rganish uchun ularni guruhlarga bo'linishini bilishi va ulardan foydalana olishi kerak.</p>
2.	<p>Talabalar tomonidan fanni chuqur o'rganish o'quv dasturidagi nazariy va amaliy bilimlarni umumlashtira bilishdan iborat.</p> <p>O'simlikshunoslik fanini o'qitishda kompyuterda o'rganiladigan dasturlar audio-video texnikasidan foydalanilari kerak.</p>

Ta'lim natijalari (TN)	
	Bilimlar jihatidan:
TN1	O'simlikshunoslik fani bo'yicha talaba mustaqil xulosa va qaror qabul qiladi, ijodiy fikrlay oladi, mustaqil mushohada yuritadi, olgan bilimni amalda qullay oladi, fanning (mavzuning) mohiyatini tushunadi, biladi, ifodalay oladi, aytib beradi hamda fan (mavzu) bo'yicha tasavvurga ega bo'ladi.
TN2	O'simlikshunoslik fanining rivojlanish tarixi. O'simliklarning o'sishi, rivojlanishi va hosildorlik. O'simlikshunoslik fanining tadqiqot usullari. Madaniy o'simliklar va ularning kelib chiqishi. Madaniy o'simliklarning tasnifi. Urug'larni ekishga tayyorlash va saqlashni biladi.

TN3	Talaba ushbu fanni o'qishi davomida madaniy o'simliklar uchun xos bo'lgan umumiy qonuniyatlarni o'rganadi. Madaniy o'simliklarning qishloq xo'jaligidagi ahamiyati, tarqalishi, ekin maydoni, tashqi muhitga talabi, morfologiefsi, biologiyasi, sistematikasi, yuqori hosilni ta'minlaydigan zamonaviy ilg'or agrotexnologiyalar tizimini organib oladi.
	Ko'nikmalar jihatidan:
TN4	O'simlikshunoslik fanini o'rganish jarayonida umumiy agrotexnologik bilimlarini kengaytirish bilan birga kelajakda kasbiy amaliyotda zarur bo'lgan malaka va ko'nikmalar shakllanadi.
TN5	Talaba dala ekinlarini etishtirishda muqobil yangi navlarni tanlash. O'tmishdosh ekinlarni tanlash va erni ekish uchun tayyorlash. Mineral o'g'itlarni ekinlar uchun tanlash.
TN6	Talaba dala ekinlarini etishtirishda qishloq xo'jaligi mashinalaridan, biologic va kimyoviy preparatlardan foydalanish va ularni qo'llay olish hamda hosilni yig'ishtirib olish yuzasidan ko'nikmalarga ega bo'lish kerak.

Fan mazmuni	
Mashg'ulotlar shakli: Ma'ruza (M)	
M50	O'simlikshunoslik fanining maqsadn va vazifalari, dala ekinlarining umumiy tavsifi va guruhi
M51	Bug'doy biologiyasi va yetishtirish texnologiyasi
M52	Arpa va javdar biologiyasi va yetishtirish texnologiyasi.
M53	Makkajuxori biologiyasi va yetishtirish texnologiyasi.
M54	Jo'xori biologiyasi va yetishtirish texnologiyasi
M55	Sholi biologiyasi va yetishtirish texnologiyasi
M56	Don-dukkakli ekinlar. No'xat biologiyasi va yetishtirish texnologiyasi.
M57	Soya biologiyasi va yetishtirish texnologiyasi.
M58	Dukkakli yem-xashak ekinlar ahamiyati. Bada biologiyasi va yetishtirish texnologiyasi.
M59	Tugunakmevali ekinlarning ahamiyati. Kartoshka - biologiyasi va yetishtirish texnologiyasi.
M60	Ildizmevali ekinlarning ahamiyati. Qand lavlagi - biologiyasi va yetishtirish texnologiyasi.
M61	Moyli ekinlar tavsifi va ahamiyati. Kungaboqar - biologiyasi va yetishtirish texnologiyasi. Yeryong'oq ahamiyati, biologiyasi va yetishtirish texnologiyasi.
M62	Lub-tolali ekinlar ahamiyati. Kanop biologiyasi va yetishtirish texnologiyasi.
M63	Tamaki – biologiyasi va yetishtirish texnologiyasi.
M64	G'o'za biologiyasi va navlari. yetishtirishning intensiv agrotexnologiyasi.
Mashg'ulotlar shakli: Amaliy (A)	
A1	Don ekinlarining umumiy morfologiyasi.
A2	Bugdoy - turlari, morfologiyasi.
A3	Javdar, suli - asosiy turlari, morfologik xususiyati.
A4	Makkajo'xori kenja turlari va morfologiyasi.
A5	Jo'xori kenja turlari va morfologiyasi.
A6	Sholi - morfologik xususiyati
A7	Donli ekinlar ekish me'yorini hisoblash.
A8	Don-dukkakli ekinlarning umumiy morfologik xususiyati.
A9	Loviya va soya - sistematikasi, morfologik belgilari.
A10	Yem-xashak ekinlari morfologiyasi. Bada - umumiy morfologik belgilari.

A11	Kartoshka sistematikasi va morfologiyasi.
A12	Qand lavlagi sistematikasi va morfologiyasi.
A13	Moyli ekinlar guruhlar. Kungabokar morfologiyasi. Kunjut va yeryong'oq morfologiyasi.
A14	Tolali ekinlar guruhlar. Kanopning morfologik belgilari. Tamaki va maxorkaning morfologik xususiyati.
A15	Paxtachilik. G'o'za yetishtirish agrotexnologiyasi.

Mashg'ulotlar shakli: Amaliy (A)	
A1	Don ekinlarining umumiy morfologiyasi.
A2	Bug'doy - turlari, morfologiyasi.
A3	Arpaning morfologik xususiyatlari.
A4	Javdar, - asosiy turlari, morfologik xususiyati.
A5	Suli - asosiy turlari, morfologik xususiyati.
A6	Makkajo'xori kenja turlari va morfologiyasi
A7	Jo'xori kenja turlari va morfologiyasi
A8	Sholi - morfologik xususiyati
A9	Tariq asosiy turlari, morfologik xususiyati.
A10	Marjumak sistematikasi va morfologiyasi
A11	Donli ekinlar ekish me'yorini hisoblash va o'simliklar
A12	Ko'chat qalinligini aniqlash
A13	Don-dukkakli ekinlarning umumiy morfologik xususiyati
A14	No'xot-sistematikasi, morfologik belgilari
A15	Loviya-sistematikasi, morfologik belgilari
L16	Soya - sistematikasi, morfologik belgilari
L 17	Yem-xashak ekinlari morfologiyasi. Bada - umumiy morfologik
L 18	belgilari
L 19	Qo'ngirboshli yem - xashak o'tlar morfologiyasi
L 20	Kartoshka sistematikasi va morfologiyasi
L 21	Qand lavlagi sistematikasi va morfologiyasi
L 22	Moyli ekinlar guruhlar. Kungaboqar morfologiyasi
L 23	Maxsar sistematikasi va morfologiyasi
L24	Kunjut va yeryong'oq morfologiyasi
L25	Tolali ekinlar guruhlar. Kanopning morfologik belgilari
L26	Tolali zigir va nasha morfologiyasi
L27	Tamaki va maxorkaning morfologik xususiyati
L28	Paxtachilik. Fo'zada shoxlari va shoxlanish tiplari
L29	Fo'zada gullash va hosil organlarining to'kilish qonuniyati
L30	Fo'za ko'sagining tuzilishi

FANDAN BAHOLASH MEZONI VA TARTIBI

“O‘simlikshunoslik” fanidan talabalar bilimini baholash “Samarqand davlat universitetida ta’limning kredit tizimi sharoitlarida talabalar bilimini nazorat qilish tartibi va baholash mezonlari to‘g‘risida yo‘riqnomaga asosan amalga oshiriladi.

Fan ajratilgan jami kredit (soat) miqdori: 6 (180 s).

Nazorat turi	Ajratilgan jami ball	Nazorat (topshiriq) shakli	Ballarning taqsimlanishi	Saralash bali
--------------	----------------------	----------------------------	--------------------------	---------------

Oraliq nazorat	50 ball	Nazorat ishi:	20 ball	30 ball
		29. Yozma ish (3 ta savol)	10 ball	
		30. Yozma ish (3 ta savol)	10 ball	
		31. Talaba faolligi (laboratoriya)	10 ball (mashg'ulotlar soniga bo'linadi)	
		32. Mustaqil ish	20 ball (topshiriqlar soniga bo'linadi)	
Yakuniy nazorat	50 ball	Yozma ish (5 ta savol) yoki Test (50 ta savol)	50 ball (har bir savolga 10 balldan) 50 ball (har bir savolga 1 balldan)	30 ball

Fan bo'yicha yuqorida keltirilgan nazoratlarda to'plangan reyting umumlashtiriladi hamda yakunda ballar 5 baholik tizimga quyidagicha konvertatsiya qilinadi:

- **87-100 ball – 5 (a'lo);**
- **73-86 ball – 4 (yaxshi);**
- **60-72 ball – 3 (qoniqarli);**
- **0-59 ball – 2 (qoniqarsiz).**

Asosiy adabiyotlar	
16.	Atabayeva X.N., Xudayqulov J.V. O'simlikshunoslik. "Fan va texnologiya" nashriyoti, Toshkent- 2018 y. Darslik. 25.5 b.t. 407-6. 2.
17.	Atabayeva X.N., Umarova N.S. Rasteniyevodstvo. Uchebnik. TashGAU, Tashkent-2016. 380 s.
18.	Atabayeva X.X-, Qodirxo'jayev O. O'simlikshunoslik. Toshkent Yangi asr avlodi, darslik, 2006 (180 bet).
19.	Muxammadjonov M. Zokirov 3. «G'o'za agrotexnikasi» o'quv qo'llanma Toshkent 1995. (286 b).
20.	Oripov R., Xalilov N. O'simlikshunoslik. Uslubiy qo'llanma. Samarkand 2008 y., 420 b.
21.	Teshayev LLI., Sulaymonov B. Paxtachilik ma'lumotnomasi. "Fan va texnologiya" nashriyoti, Toshkent 2016. 540 b.

Tavsiya qilinadigan qo'shimcha adabiyotlar	
48.	Mirziyoyev Sh.M. Erkin va farovon demokratik O'zbekiston davlatini birgalikda barpo etamiz. Toshkent, "O'zbekiston" NMIU, 2017. – 56 b.
49.	Mirziyoyev Sh.M. Qonun ustivorligi va inson manfaatlarini ta'minlash yurt taraqqiyoti va xalq farovonligi garovi. "O'zbekiston" NMIU, 2017. – 47 b.
50.	Mirziyoyev Sh.M. Buyuk kelajagimizni mard va olijanob xalqimiz bilan birga quramiz. "O'zbekiston" NMIU, 2017. – 485 b.
51.	O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2017 yil 7-fevraldagi "O'zbekiston Respublikasini yanada rivojlantirish bo'yicha harakatlar strategiyasi to'g'risida" gi PF-4947-sonli Farmoni. O'zbekiston Respublikasi qonun hujjatlari to'plami, 2017 y., 6-son, 70-modda
52.	Umarov 3., Atabayeva X., Gumirov I.- Кормовые травы Средней Азии. Т 1990. O'quv qo'llanma 45 bet.

53.	Atabayeva X. Dala ekinlarini qo'shib ekish.O'quv qo'llanma, T. 1989, 55 b.
54.	Atabayeva X.. Soya (Monografiya) T. Uz.Mil.Ensiklopediya. 2004 y. 70 b.
55.	Abdulkarimov D. va bosh. Dehqonchilik asoslari va yem-xashak yetishtirish. T. Mehnat 1987. Darslik 288 bet.

Fannomi:	Melioratsiya va yer tuzish
Fan turi:	Majburiy
Fan kodi:	METM 3306
Yil:	2021-2022
Semestr:	4
Ta'lim shakli:	Kunduzgi
Mashg'ulotlar shakli va semestrga ajratilgan soatlar:	180
Ma'ruza	30
Amaliy mashg'ulotlar	30
Laboratoriya mashg'ulotlari	30
Seminar	-
Mustaqil ta'lim	90
Kredit miqdori:	6
Baholash shakli:	Imtihon
Fan tili:	O'zbek

Fanning maqsadi (FM)	
FM1	Fanni o'qitishdan maqsad - talabalarga yerning tabiiy noqulay sharoitlarini (suv, havo, oziqa, issiqlik) tubdan yaxshilash, tuproq unumdorligini oshirib borish, yer va suv resurslaridan samarali foydalanish, qishloq xo'jaligida yer turlari tarkibi, joylashuvi xamda ichki maydonlarini tuzishni o'rgatish hamda ularni amaliyotda tatbiq etish ko'nikmasini hosil qilishdan iborat.
FM2	Fan va ta'lim integratsiyasi mazmun mohiyatidan kelib chiqqan holda innovatsiyalarni ta'lim tizimiga keng jalb etish, zamonaviy axborot-kommunikatsiya tizimidan keng foydalanish.
Fanni o'zlashtirish uchun zarur boshlang'ich bilimlar	
1.	Tuproqlar sho'rlanishini o'lchovchi asboblarni, yerlarni sho'rlanish, botqoqlanish va suv, shamol, irrigatsiya eroziyalarini oldini olish va qarshi kurash tadbirlarini, kollektor-zovur tarmog'idan samarali foydalanishni, plan va kartalarni o'qish, masshtab va ulardan foydalanish, rumb burchagi, yer tuzish maqsadi, vazifalari, turlari, loyixani ishlash, yerlardan samarali foydalanish va muhofaza qilish tartibini bilishi va ulardan foydalana olishi kerak

2.	Talabalar tomonidan fanni chuqur o'rganish o'quv dasturidagi nazariy va amaliy bilimlarni umumlashtira bilishdan iborat. Melioratsiya va yer tuzish fanini o'qitishda kompyuterda o'rganiladigan dasturlar audio-video texnikasidan foydalanilari kerak.
----	--

Ta'lim natijalari (TN)	
	Bilimlar jihatidan:
TN1	Melioratsiya va yer tuzish fani bo'yicha talaba mustaqil xulosa va qaror qabul qiladi, ijodiy fikrlay oladi, mustaqil mushohada yuritadi, olgan bilimni amalda qullay oladi, fanning (mavzuning) mohiyatini tushunadi, biladi, ifodalay oladi, aytib beradi hamda fan (mavzu) bo'yicha tasavvurga ega bo'ladi.
TN2	Melioratsiya haqida umumiy tushinchalar, qishloq xo'jalik melioratsiyasining hozirgi ahvoli va rivojlanish istiqbollari. O'zbekistonning suv resurslari va manbalari, qishloq xo'jalik ekinlarini sug'orish rejimlari. Ekinlarni sug'orish usullari va texnikasi. Sug'orish texnikasi va ulardan foydalanish. Yerlarning meliorativ holatiga tabiiy va antropogen omillarning ta'sirini bilishi
TN3	Yer tuzish tushinchasi, mazmuni, maqsadi va vazifalari. Yer tuzish tizimi. Yer islohoti. O'zbekiston yer resurslari va ulardan foydalanish masalalari. Yer tuzish jarayonlari, bosqichlari, yer tuzishda geodezik o'lchash ishlarining asoslari, geografik axborot tizimlaridan foydalanish, yer maydonlarini hisoblash usullarini bilishi va o'zlashtirishi kerak .
	Ko'nikmalar jihatidan:
TN4	Melioratsiya va yer tuzish fanini o'rganish jarayonida kasbiy amaliyotda zarur bo'lgan malaka va ko'nikmalar shakllanadi.
TN5	Talaba tuproqning sho'rlanishi, botqoqlanishi, tuproq eroziyasini oldini olish va qarshi kurash tadbirlari, tuproq unumdorligini saqlash va oshirish, yer maydonini kartada hisoblash va dalada o'lchash, geodezik. asboblardan bilan yer maydonini s'yomka qilish ko'nikmalariga ega bo'lishi kerak.

Fan mazmuni	
Mashg'ulotlar shakli: Ma'ruza (M)	
M65	Knrish. Melioratsiya haqida umumiy tushunchalar. Qishloq xo'jalik melioratsiyasining hozirgi ahvoli va rivojlantirish istiqbollari. Melioratsiya turlari
M66	O'zbekistonning suv resurslari va manbalari. Qishloq xo'jalik ekinlarini sug'orish rejimi
M67	Ekinlarni sug'orish usullari va texnikasi.
M68	Sug'orish tizimlari va ulardan foydalanish.
M69	Yerlarning meliorativ holatiga tabiiy va antropogen omillarining ta'siri

M70	Tuzlar va ularning o'simliklarga ta'siri. O'simliklarning tuz ta'siriga chidamliligi
M71	Tuproqlar sho'rlanishi va botqoqlanishini oldini olish va hamda unga qarshi kurashda qo'llaniladigan meliorativ tadbirlar tizimi.
M72	SHo'rlangan erlarni yuvish me'yorlari, usullari va o'tkazish muddatlari
M73	Sug'oriladigan erlarda zovurlar, ularning axamiyati va turlari.
M74	Yer tuzish fanining paydo bo'lishi va rivojlanishi. Yer tuzish tushunchasi, mazmuni va vazifalari. Yer tuzish tizimi. Yer islohoti.
M75	O'zbekistonning yer resurslari va ulardan foydalanish
M76	Yer tuzish jarayoni, boskichlari. Yer tuzish turlari va tamoyillari
M77	Yer tuzishda geodezik o'lchash ishlarining asoslari. Yer tuzishda bajariladigan s'yomkalarining oddiy usullari.
M78	Geografik axborot tizimlaridan foydalanish.
M79	Yer maydonlarini hisoblash usullari.

Mashg'ulotlar shakli: Amaliy(A)

A1	Sug'orish tarmokdarining tarkibiy qismlari va ularning suv o'tkazish qobiliyatini aniqlash.
A2	Qishloq xo'jalik ekinlarini sug'orish rejimini aniqlash.
A3	Sug'orishga berilayotgan va oqova suvlarini hisobga olish.
A4	Sug'orish gidromoduli grafigini tuzish.
A5	Xo'jalik suvdan foydalanish rejasini tuzish.
A6	Tuproqdagi tuzlarning o'rtacha haqiqiy va umumiy miqdorini aniqlash.
A7	Tuproqlarning sho'rlanganlik xarakteri (tipi)ni aniklash.
A8	Tuproqdagi tuz va suv zahirasini aniklash
A9	Tuproqlarning sho'rlanganlik darajasi, sizot suvlarning joylashgan chuqurligi va ularning minerallashtirish darajasini o'simlik qatlamiga ko'ra aniqlash..
A10	Sizot suvlar balansini aniqlash.
A11	Zovurlashtirilgan sharoit uchun sho'r yuvishning umumiy me'yorini aniqlash.
A12	Zovurlashtirilgan va zovurlashtirilmagan sharoit uchun sho'r yuvishning umumiy me'yorini aniqlash
A13	Sho'r yuvish ishlari rejasini tuzish
A14	Doimiy chuqur zovurlar (2,5-3 m) orasidagi masofani hisoblash
A15	3ovur oqimi modulini hisoblash

Mashg'ulotlarshakli: Laboratoriya (L)

L 1	Karta va planda shartli belgilarni o'qishni o'rganish
L 2	Xo'jalik planining masshtabi.
L 3	Masshtab turlari bilan tanishish.
L 4	Berilgan rumb burchagi va chiziq uzunligi bo'yicha plan chizish
L 5	Topografik karta bilan tanishish.
L 6	Nuqtalar koordinatasini aniqlash

L 7	Joyning nishabligini aniklash
L 8	Topografik kartada, xo‘jalik planida va joyda orientirlash
L 9	Topografik kartada, xo‘jalik planida va joyda orientirlash
L 10	Topografik kartada gorizontallar asosida misol echish
L 11	Yerni tekislash.
L 12	Yuzani nivelirlash
L 13	Joy planini chizish
L 14	Xo‘jalikning er maydonlarini xisoblashni urganish
L 15	Ekin turlarini joylashtirish

FANDAN BAHOLASH MEZONI VA TARTIBI

“Melioratsiya va yer tuzish” fanidan talabalar bilimini baholash “Samarqand davlat universitetida ta’limning kredit tizimi sharoitlarida talabalar bilimini nazorat qilish tartibi va baholash mezonlari to‘g‘risida yo‘riqnomaga asosan amalga oshiriladi.

Fan ajratilgan jami kredit (soat) miqdori: 6 (180 s).

Nazorat turi	Ajratilgan jami ball	Nazorat (topshiriq) shakli	Ballarning taqsimlanishi	Saralash bali
Oraliq nazorat	50 ball	Nazorat ishi: 33. Yozma ish (3 ta savol) 34. Yozma ish (3 ta savol)	20 ball 10 ball 10 ball	30 ball
		35. Talaba faolligi (laboratoriya)	10ball (mashg‘ulotlar soniga bo‘linadi)	
		36. Mustaqil ish	20 ball (topshiriqlar soniga bo‘linadi)	
Yakuniy nazorat	50 ball	Yozma ish (5 ta savol) yoki Test (50 ta savol)	50 ball (har bir savolga 10 balldan) 50 ball (har bir savolga 1 balldan)	30 ball

Fan bo‘yicha yuqorida keltirilgan nazoratlarda to‘plangan reyting umumlashtiriladi hamda yakunda ballar 5 baholik tizimga quyidagicha konvertatsiya qilinadi:

- **87-100 ball – 5 (a‘lo);**
- **73-86 ball – 4 (yaxshi);**
- **60-72 ball – 3 (qoniqarli);**

➤ **0-59 ball - 2 (qoniqarsiz).**

Asosiy adabiyotlar	
22.	Chandrasekaran B., Annadurai K., Somasundaram E., A textbook of Agronomy. New Delhi. 2010. New age International (p) limited, Publi-shers
23.	The state of the world's land and water resources for food and agriculture. Managing systems at risk. USA. FAO. 2011. p.232.
24.	Jo apd water. USA. FAO. 2011.
25.	Norqulov U., SHERALIEV X. "Qishloq xo'jalik melioratsiyasi" Darslik, T. 2003. 240 b
26.	Avezboev S., Karaboeva T. «Yer tuzish» Darslik. T.- «ToshDAU» 2005. 286 b.
27.	Qoraboeva T.M., Gofirov A.J. Melioratsiya va er tuzish fanining "Yer tuzish" modulidan o'quv qo'llanma. T.:ToshDAU 2019. 330 b.
28.	Azimboev S., Tuxtashev B., Karabaeva T., Berdiboev V., Nurmatov B. Qishloq xo'jalik melioratsiyasi va yer tuzish fanidan amaliy va tajribaviy mashg'ulotlar. Toshkent 2012. 187 b
29.	Norqulov U. Axmirzaev SH. Sayimbetov A. Dexkonchilik va melioratsiya asoslari fanidan laboratoriya va amaliy mashg'ulotlar. Toshkent 2017. 217 b.

Tavsiya qilinadigan qo'shimcha adabiyotlar	
56.	Mirziyoyev Sh.M. Erkin va farovon demokratik O'zbekiston davlatini birgalikda barpo etamiz. Toshkent, "O'zbekiston" NMIU, 2017. – 56 b.
57.	Mirziyoyev Sh.M. Qonun ustivorligi va inson manfaatlarini ta'minlash yurt taraqqiyoti va xalq farovonligi garovi. "O'zbekiston" NMIU, 2017. – 47 b.
58.	Mirziyoyev Sh.M. Buyuk kelajagimizni mard va olijanob xalqimiz bilan birga quramiz. "O'zbekiston" NMIU, 2017. – 485 b.
59.	Mirziyoyev SH.M. Tankidiy taxlil, kat'iy tartib-intizom va shaxsiy javobgarlik - har bir rahbar faoliyatining kundalik koidasi bulishi kerak. "Uzbekiston" NMIU, 2017. - 103 b.
60.	O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2017 yil 7-fevraldagi "O'zbekiston Respublikasini yanada rivojlantirish bo'yicha harakatlar strategiyas ito'g'risida" gi PF-4947-sonli Farmoni. O'zbekiston Respublikasi qonun hujjatlari to'plami, 2017 y., 6-son, 70-modda
61.	O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2017 yil 13-iyundagi "O'zbekiston Respublikasi qishloq xo'jaligi xodimlari kuni" bayram tadbirida belgilangan vazifalardan kelib chikkan holda, qishloq xo'jaligining mavjud imkoniyatlaridan yanada samarali foydalanish, sohasida iqtisodiy islohotlarni yanada chuqurlashtirish, ilm-fan yutuqlari va innovatsion yangiliklarni tizimli joriy etish va oziq- ovqat xavfsizligini ta'minlash buyicha kechiktirib bulmaydigan chora-tadbirlar tug'risida" gi PK-3432-sonli Karori.
62.	Artukmetov 3., Allanov X. - Sug'orish tizimlari va ulardan foydalanish. O'quv

	qo'llanma 2010. 110 b.
63.	Avezbaev S., P.Troitskiy V. Yer tuzishning ilmiy asoslari. O'quv qo'llanma . - T. 1996.93 b.
64.	Karabaeva T.M., Ashirov YU.R. Melioratsiya va yer tuzish fanining "Yer tuzish" modulidan laboratoriya ishlarini bajarish uchun o'quv qo'llanma. T.:ToshDAU 2019. 286 b.
65.	Karabaeva T., Artukmetov 3. Geodeziya asoslari. Darslik. T.; «Arnaprint» 2005. 110.
66.	Koraboeva T., Ashirov YU. Yer tuzish . Ma'ruza matni. Toshkent 2019.
67.	Levitsskiy I.YU. i dr. - "Geodeziya s osnovami zemleustroystva". Uchebnik. - M: Nedra, 1977. 190 s.

Dastur mualliflari:	To'rayeva Nazira Muxtorovna
E-mail:	naziraturayeva2@gmail.com
Tashkilot:	Buxoro davlat universiteti Agronomiya va biotexnologiya fakulteti, Tuproqshunoslik kafedrası.

Buxoro davlat universiteti

Tel: (+998) 65 221-29-14

Faks: 8(365) 221-27-07

E-mail: buxdu_rektor@buxdu.uz

200117, Buxoro, M.Iqbol ko`chasi 11-uy

<http://www.buxdu.uz/>

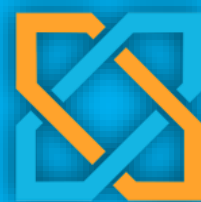
https://t.me/buxdu_uz

<https://fb.com/buxdu>

<http://instagram.com/buxdu1>

1930

**BUXORO
DAVLAT
UNIVERSITETI**